

Prva ocena stanja v kmetijstvu

2020

Poročilo je pripravil KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE (KIS) v okviru analitične naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2020, katere naročnik in financer je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP).

Publikacija je v elektronski obliki objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/>.

Uredila:

Tanja TRAVNIKAR

Avtorji:

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja)

Sara BELE (zunanja trgovina)

Jure BREČKO (živinoreja)

Ana HITI (rastlinska pridelava)

Maja KOŽAR (dohodek)

Ben MOLJK (živinoreja)

Tanja TRAVNIKAR (gospodarska gibanja, cene, kmetijska politika)

Barbara ZAGORC (rastlinska pridelava)

Fotografije na naslovnici:

Tomaž POJE

Lastni arhiv KIS

Ljubljana, 30. november 2020

Kazalo vsebine

1	UVOD	9
2	GOSPODARSKA GIBANJA	9
3	OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	10
4	CENE V KMETIJSTVU	13
5	UKREPI KMETIJSKE POLITIKE	15
5.1	Ukrepi za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 v kmetijstvu.....	20
6	PRVA OCENA EKONOMSKIH REZULTATOV KMETIJSTVA	27
7	ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	28
8	STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V SLOVENIJI	31
9	PREGLED PO POMEMBNEJŠIH KMETIJSKIH TRGIH	34
9.1	Pšenica.....	34
9.2	Ječmen.....	36
9.3	Koruza za zrnje.....	37
9.4	Oljna ogrščica.....	39
9.5	Krompir.....	40
9.6	Jabolka, hruške in breskve.....	41
9.7	Grozdje in vino.....	44
9.8	Meso govedi.....	46
9.9	Meso prašičev.....	48
9.10	Perutninsko meso.....	50
9.11	Meso drobnice.....	52
9.12	Mleko.....	53
9.13	Jajca.....	55
10	LITERATURA IN VIRI	57

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava poljščin; 2019 in 2020	11
Preglednica 2:	Pridelek sadja; 2019 in 2020	11
Preglednica 3:	Pridelava grozdja; 2019 in 2020	12
Preglednica 4:	Obseg proizvodnje pomembnejših živalskih proizvodov v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020	12
Preglednica 5:	Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov na letni ravni v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020	14
Preglednica 6:	Nominalni indeksi cen inputov za kmetijstvo na letni ravni v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020	14
Preglednica 7:	Višina ovojnice za neposredna plačila in porazdelitev po shemah; 2016–2020	16
Preglednica 8:	Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih (000 EUR) (do 31. 8. 2020).....	17
Preglednica 9:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; leto 2019 ter obdobje januar–avgust v letih 2019 in 2020	30
Preglednica 10:	KMG po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) v Sloveniji; 2010 in 2016	31
Preglednica 11:	Struktura KMG z živino v Sloveniji; 2010 in 2016.....	32
Preglednica 12:	Odkup in kakovost pšenice v času žetve; 2016–2020	35

Kazalo slik

Slika 1:	Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100)	13
Slika 2:	Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100)	13
Slika 3:	Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov, cen inputov v kmetijstvu in cenovno-stroškovna pariteta; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100).....	15
Slika 4:	Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov v obdobju januar–avgust 2008–2020 in januar–december 2007–2019 ter ocena za leto 2020 (mio EUR).....	28
Slika 5:	Indeks izvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2020 (tekoči mesec / isti mesec preteklega leta; %)	28
Slika 6:	Indeks uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2020 (tekoči mesec / isti mesec preteklega leta; %).....	29
Slika 7:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	34
Slika 8:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	35
Slika 9:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	36
Slika 10:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	37
Slika 11:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	38
Slika 12:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	38
Slika 13:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	39
Slika 14:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	40
Slika 15:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	40
Slika 16:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	41
Slika 17:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	42
Slika 18:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	43
Slika 19:	Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	44
Slika 20:	Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	45
Slika 21:	Spremembe prirasta govedi v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)	46
Slika 22:	Odkupne cene mlade pitane govedi (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020	47

Slika 23: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedi (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	48
Slika 24: Spremembe prirasta prašičev v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)	49
Slika 25: Odkupne cene pitanih prašičev (do 150 kg; živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020	49
Slika 26: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev – kupljena krma (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	50
Slika 27: Spremembe prirasta perutnine v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)	50
Slika 28: Odkupne cene pitanih piščancev (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020	51
Slika 29: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	52
Slika 30: Odkupne cene jagnjet (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020	52
Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji jagnjet (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	53
Slika 32: Spremembe proizvodnje mleka v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)	53
Slika 33: Odkupne cene mleka po mesecih (EUR/t); 2019 in 2020	54
Slika 34: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji mleka (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	55
Slika 35: Odkupne cene jajc po mesecih (EUR/000 kosov); 2019 in 2020	56
Slika 36: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)	56

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

BDP – bruto domači proizvod

CT – carinska tarifa

EK – ekološko kmetovanje

EKSRP – Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

EU – Evropska unija

EUR – evro

FN – Falling Number

GVŽ – glava velike živine

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

KOPOP – kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

KZU – kmetijsko zemljišče v uporabi

l – liter

Leader – Links between actions for the development of the rural economy

mio – milijon

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

OMD – območja z omejenimi dejavniki

PDM – polnovredna delovna moč

PRP – Program razvoja podeželja

SKP – Skupna kmetijska politika

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UMAR – Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj

1 UVOD

Poročilo predstavlja prvo oceno proizvodnih in ekonomskih rezultatov slovenskega kmetijstva v letu 2020 in je pripravljeno na podlagi razpoložljivih statističnih in drugih informacij, ki so bile na voljo do 23. novembra 2020. V tem času so na voljo le predhodni statistični podatki o proizvodnji nekaterih pomembnejših rastlinskih pridelkov in ocene indeksov cen na letni ravni, podatki o odkupu kmetijskih proizvodov in zakolu živine v klavnicah za obdobje devetih mesecev tekočega leta ter začasni podatki o zunanji trgovini za obdobje osmih mesecev tekočega leta. To pomeni, da za zanesljivo oceno sprememb skupnega obsega kmetijske proizvodnje, cen in dohodkov v kmetijstvu manjkajo še številne informacije. V živinoreji je v tem času problematična zlasti ocena obsega proizvodnje, medtem ko je v rastlinski proizvodnji težje oceniti letne spremembe cen.

Obseg živinoreje je v splošnem močno odvisen od sprememb v številu živine, pri prašičih, zlasti pa pri drobnici, pa tudi od obsega zakola izven klavnic, o čemer med letom ni podatkov. Pri govedu zanesljivost ocen na osnovi razpoložljivih statističnih podatkov zmanjšuje tudi dejstvo, da statistika od leta 2007 dalje domačo proizvodnjo mesa ter prirast izračunava na osnovi podatkov registra govedi, ki niso javno dostopni in se predvsem pri zunanji trgovini z živim govedom lahko precej razlikujejo od objavljenih podatkov v okviru statistike zunanje trgovine.

V rastlinski pridelavi mesečni indeksi cen ne povedo veliko o spremembi cen na povprečni letni ravni, saj zaradi sezonskih uteži na letni ravni prevlada cena v obdobju največjega odkupa. Napovedi sprememb cen na letni ravni so zato v tem času problematične zlasti pri poznih posevkih, sadju in grozdju, kjer se večina pridelka odkupi v zadnjih mesecih leta, torej v mesecih, za katere trenutno še ni podatkov.

Primerjava jesenskih ocen s končnimi rezultati za obdobje 2015–2019 kaže, da so odstopanja pri posameznih parametrih lahko precejšnja, nakazane smeri sprememb za kmetijstvo kot celoto pa so že dokaj zanesljive.

2 GOSPODARSKA GIBANJA

Leto 2020 je zaznamovano s pojavom pandemije COVID-19, ki je v kombinaciji s strogimi zdravstvenimi in zaščitnimi ukrepi izrazito negativno vplivala na gospodarsko aktivnost. Najizrazitejši upad gospodarske dejavnosti je bil v drugem in zadnjem četrtletju, ko se je zaustavilo poslovanje nenujnih storitvenih dejavnosti ter je bila otežena aktivnost industrije, gradbeništva in ostalih storitvenih dejavnosti. Za različna gospodarska področja so bili oblikovani številni paketi pomoči za omilitev negativnih posledic epidemije, ki pa upada gospodarske aktivnosti niso mogli preprečiti, so pa pomembno vplivali na njegovo globino in ponovni zagon aktivnosti (UMAR, 2020). Po oceni Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) je pričakovati, da se bo v Sloveniji bruto domači proizvod (BDP) v primerjavi z letom prej zmanjšal za 6,7 % (leta 2019: +2,4 %). Na zmanjšanje BDP je vplival upad dodane vrednosti v skoraj vseh dejavnostih (najbolj občutno v dejavnostih povezanih s turizmom, športom in kulturo, ter tudi v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu). Zaradi vesplošnega vpliva pandemije na mednarodno okolje je pričakovati tudi upad izvoza in uvoza. Velika negotovost v tem letu bo vplivala tudi na investicijske odločitve, kar bo najverjetneje pomenilo manjša vlaganja v investicije. Zaradi omejenega gibanja ljudi in zmanjšane ponudbe neživilskega blaga in storitev na trgu, ob podobnem razpoložljivem dohodku (podpora vladnih ukrepov), bo upadla tudi zasebna potrošnja. Pri državni potrošnji je pričakovati, da se bo v kriznih razmerah prehodno okrepila.

Glede na predhodno leto bo zaposlenost upadla, po ocenah za $-1,5\%$ (leta 2019: $+2,4\%$). Posledično se bosta povečali obe stopnji brezposelnosti (registrirana na $9,1\%$, anketna na $5,6\%$), bo pa zaposlenost še vedno ostala na dokaj visoki ravni. To je predvsem rezultat sprejetja interventnih ukrepov za ohranjanje delovnih mest in njihovo podaljšanje. Ti ukrepi so ublažili poslabšanje razmer na trgu dela, zaradi česar bosta padec zaposlenosti in rast brezposelnosti v letu 2020 manjša, kot bi bilo to pričakovali glede na upad BDP.

Kljub neugodnim razmeram na področju gospodarske aktivnosti, je po ocenah pričakovati rast povprečne bruto plače (realno za $+3,4\%$); pri tem zgolj malenkostno v zasebnem sektorju, bolj občutno pa v javnem sektorju. Na gibanje povprečne plače v letu 2020 vpliva predvsem metodologija izračunavanja povprečne bruto plače¹, dvig minimalne plače, dvig plač še iz dogovorov s sindikati javnega sektorja v letu 2018, nekaj pa tudi izplačila različnih dodatkov v času epidemije.

V splošnem bo rast cen v letu 2020 precej umirjena. Bolj občutneje so se znižale cene energentov, zaradi česar bo inflacija v povprečju leta nizka, in sicer $+0,3\%$. Tako bo precej nižja kot v povprečju leta 2019 ($+1,6\%$).

3 OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Spremenljive vremenske razmere in ekstremni vremenski dogodki so tudi v tokratni letini zaznamovali rastlinsko pridelavo. Zaradi sušnih razmer jeseni 2019 in slabe založenosti tal z vodo so imeli mnogi pridelovalci težave s pravočasno setvijo ozimnega žita. V mesecih meteorološke zime so bile temperature nadpovprečne, z vmesnimi hladnimi obdobji ter podpovprečnimi padavinami v mesecu februarju in marcu. Vegetacijsko obdobje se je začelo prej kot običajno, zaradi pomanjkanja padavin je bila vodna bilanca v primanjkljaju. Drugo polovico marca je po obdobju nadpovprečnih temperatur zaznamovala močna pozeba, sledile se še pozebe v zadnjih dneh meseca in v prvi polovici aprila. Najbolj poškodovano je bilo sadno drevje (breskve in marelice), vinska trta in tudi (pre)zgodaj posejane zelenjadnice. Konec aprila so se tla ponovno ogrela in bila primerna za setev koruze in drugih spomladanskih poljščin. V maju so bile temperature podpovprečne, količina padavin pa je bila tako časovno kot po regijah Slovenije neenakomerno razporejena. Pogoste padavine v mesecu juniju so ovirale košnjo trave, zaradi nizkih temperatur je bilo ovirano tudi zorenje pšenice in ječmena. Julij in avgust sta bila nadpovprečno topla, z nadpovprečnimi padavinami, kar je lahko oteževalo žetev pšenice, ponekod so se pojavila tudi neurja s točo, ki so povzročila škodo na kmetijskih pridelkih. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z nadpovprečno toplim septembrom, ki je bilo ugodno za zaključek zorenja grozdja in za trgateg. Na začetku rastne dobe je bila vodna bilanca negativna, ki pa se je zaradi obilnih padavin v juniju izboljšala. Ob koncu rastne dobe je bila povsod po državi vodna bilanca pozitivna, kar je posledica obilnih padavin ob koncu septembra (ARSO, 2019; 2020).

Površina kmetijske zemlje v uporabi (KZU) je po letu 2011 stabilna z majhnimi medletnimi spremembami. Tudi v letu 2020 bo, kot kažejo prve ocene rastlinske pridelave v Sloveniji, obseg KZU ostal zelo blizu ravni preteklih let. V povprečju se je v letu 2020 površina njiv spremenila za manj kot odstotek. V primerjavi z letom 2019 je bilo na njivah več oljnic ($+12\%$), krompirja ($+4\%$) in žita ($+2\%$), zmanjšale pa so se površine pri hmelju (-8%), suhih stročnicah (-5%) in malenkostno tudi pri zeleni krmi z njiv (-2%).

¹ V izračun plač se po statistiki šteje zgolj del, ki ga plača delodajalec in ne tudi del, ki ga plača država. Napotitev precejšnjega števila zaposlenih na začasno čakanje na delo in uporaba delnega subvencioniranja polnega delovnega časa sta vplivala na zmanjšanje mase plač izplačanih v breme delodajalca in na zmanjšanje števila zaposlenih oseb, ki so prejela plačo. Ob vračanju zaposlenih na delo in odsotnosti izplačevanja izrednih dodatkov se pričakuje, da se bo medletna rast plač v prihodnjih mesecih zniževala (več informacij na UMAR, 2020).

Hektarski pridelki žita so bili v letu 2020 večinoma rekordni in pomembno večji od doseženih v letu 2019. Letina pšenice je bila rekordna, medtem ko je kakovostno zaostajala za povprečjem. Hektarski pridelek koruze je presegel 10 t/ha in je bil kar 17 % nad povprečjem zadnjega obdobja. Letina oljnic je bila predvsem zaradi zelo slabe letine oljne ogrščice slabša kot v letu prej, vendar še vedno nekoliko nadpovprečna. Večje hektarske pridelke v letu 2020 pa lahko pričakujemo pri pridelavi koruze za silažo, krompirja in hmelja.

Preglednica 1: Pridelava poljščin; 2019 in 2020

	Površina (ha)		Indeks 2020/19	Pridelek (t/ha)		Indeks 2020/19	Skupni pridelek (t)		Indeks 2020/19
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Pšenica in pira	26.727	27.268	102,0	5,2	5,8	110,8	139.811	158.051	113,0
Ječmen	21.139	22.210	105,1	4,8	5,5	113,5	102.480	122.203	119,2
Tritikala	5.804	5.605	96,6	4,6	5,1	109,1	26.892	28.330	105,3
Koruzza za zrnje	38.883	39.846	102,5	9,3	10,4	112,1	360.357	413.854	114,8
Silažna koruzza*	28.599	27.792	97,2	47,4	51,3	108,2	1.355.001	1.425.383	105,2
Oljna ogrščica	3.245	3.326	102,5	2,9	2,6	88,3	9.452	8.555	90,5
Buče za olje	3.284	4.172	127,0	0,6	0,6	105,9	1.973	2.654	134,5
Soja	1.433	1.642	114,6	3,0	2,9	99,4	4.244	4.836	113,9
Krompir	2.796	2.913	104,2	23,6	29,4	124,4	65.958	85.511	129,6
Hmelj	1.616	1.489	92,1	1,6	1,8	111,4	2.572	2.639	102,6

* glavni posevek

Vir: SURS, preračuni KIS

Na podlagi začasnih podatkov ocenjujemo, da je v letu 2020 predvsem zaradi zelo dobre letine skupni pridelek žita za približno 14 % večji od pridelka v letu 2019 in kar za petino nad povprečjem zadnjih petih let (2015–2019). Večji je tudi pričakovani pridelek oljnic, ki je zaradi pomembno večjih površin najpomembnejših oljnic (buče za olje, oljna ogrščica in soja) v primerjavi s skromnim letom prej večji za 3 %.

Po neuradnih informacijah iz različnih virov je zaradi večinoma zadostne količine padavin pridelek krme s travinja količinsko verjetno zelo podoben lanskemu, kakovost pridelane krme pa je zaradi pogostih padavin v rastni dobi tudi leta 2020 v povprečju slabša kot običajno. Spremenljive vremenske razmere so na pridelavo zelenjadnic v letu 2020 vplivale zelo različno, v povprečju bo letina zelenjadnic verjetno nekoliko boljše kot v neugodnem letu prej. Ugodne razmere so bile za pridelavo solatnic in kapusnic, neugoden začetek rastne dobe (na prostem) pa je bil zaradi hladnega maja za plodovke in stročnice, pogoste padavine pa so pri neustreznem varstvu rastlin lahko imele negativen vpliv tudi na pridelavo čebulnic.

Preglednica 2: Pridelek sadja; 2019 in 2020

Pridelek (t)	Vsi nasadi		Indeks 2020/19	Intenzivni nasadi		Indeks 2020/19	Ekstenzivni nasadi		Indeks 2020/19
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Jabolka	64.232	111.740	174,0	54.272	68.993	127,1	9.960	42.747	429,2
Hruške	5.317	13.913	261,7	2.940	4.822	164,0	2.377	9.091	382,5
Breskve	4.779	:		3.788	1.897	50,1	991	:	
Češplje in slive	2.338	:		416	:		1.922	6.696	348,4
Marelice	1.416	768	54,2	919	469	51,0	497	299	60,2
Češnje in višnje	3.221	6.727	208,8	751	1.951	259,8	2.470	4.776	193,4
Jagode	1.940	2.335	120,4	1.940	2.335	120,4	-	-	

: ni pojava, - ni podatka

Vir: SURS

Pridelek sadja je bil v letu 2020 po izredno skromni letini 2019 zelo dober. Po ocenah na podlagi začasnih podatkov bo leta 2020 v intenzivnih nasadih in ekstenzivnih sadovnjakih

skupaj obranega za približno 70 % sadja več kot v letu 2019, pridelek pa naj bi bil tudi za približno 15 % nad povprečjem obdobja 2011–2015 (obdobje brez ekstremnih letin 2016, 2017 in 2018). V ekstenzivnih sadovnjakih je bila letina zelo dobra, obeta se približno trikrat toliko pridelka kot v letu 2019, kar pomeni tudi slabo polovico več od povprečnega pridelka iz obdobja 2011–2015. V intenzivnih nasadih pa naj bi obrali slabo četrtno sadja več kot v skromnem letu 2019, kar pomeni približno toliko kot v povprečju obdobja 2011–2015. V intenzivnih nasadih so zelo dobro obrodili pečkarji, medtem ko je bil pridelek nekaterih vrst koščičarjev zaradi pozebe zelo majhen.

Preglednica 3: Pridelava grozdja; 2019 in 2020

	Površina (ha)		Indeks 2020/19	Pridelek (t/ha)			Indeks 2020/19	Skupni pridelek (t)		Indeks 2020/19
	2019	2020		2019	2020	2020/19		2019	2020	
Grozdje skupaj	15.549	15.279	98,3	6,8	6,9	102,8	105.035	106.142	101,1	
Belo grozdje	10.777	10.604	98,4	6,9	7,1	103,2	74.114	75.290	101,6	
Rdeče grozdje	4.772	4.675	98,0	6,5	6,6	101,9	30.921	30.852	99,8	

Vir: SURS

Pridelek grozdja v letu 2020 je po prvih ocenah statistike v povprečju le rahlo večji kot v skromnem letu prej, pri čemer se je pridelek belih sort povečal za slaba 2 %, pridelek pri rdečih sortah pa je za manj kot pol odstotka manjši. Kakovost obranega grozdja je bila zelo dobra. Pridelek grozdja je ocenjen na približno 106 tisoč ton, kar je za odstotek več kot v letu 2019 in slab odstotek manj v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let (2015–2019).

Preglednica 4: Obseg proizvodnje pomembnejših živalskih proizvodov v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020

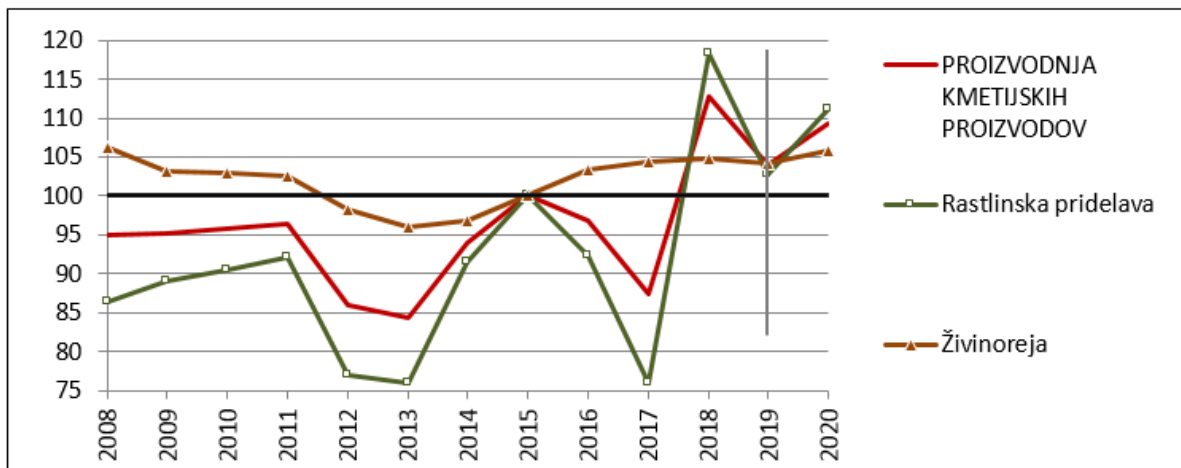
	2018	2019	Ocena 2020	Indeks 2020/19
Govedo (prirast; 000 t)	80,5	82,1	82,5	100,5
Prašiči (prirast; 000 t)	37,3	38,1	37,3	97,8
Perutnina (prirast; 000 t)	96,9	98,1	99,9	101,8
Drobnica (prirast; 000 t)	3,5	3,4	3,3	98,2
Kravje mleko (000 t)	628,9	623,0	641,0	102,9
Jajca (znesena; milijon kosov)	413,0	419,9	422,1	100,5

Vir: SURS, KIS (ocena 2020)

Za živinorejo prve ocene na osnovi razpoložljivih podatkov kažejo, da se bo skupni obseg prireje v letu 2020 nekoliko povečal. Povečanje obsega prireje pričakujemo pri prireji govedi in perutnini, zmanjšanje pa pri prireji prašičev in drobnice. Nekoliko večja kot v letu 2019 bo tudi prireja kravjega mleka, prireja jajc pa bo ostala na ravni leta prej. V primerjavi z zelo slabo letino 2019 se je pridelava medu povečala (po oceni za okoli petino), kljub temu pa bo s približno 780 tonami letošnja letina še vedno izrazito pod povprečjem obdobja 2015–2019.

Prve ocene za leto 2020 na agregatni ravni kažejo, da se bo v primerjavi s preteklim letom rastlinska pridelava povečala za približno desetino, predvsem zaradi večjih pridelkov v sadjarstvu, pridelavi žit in krompirja. Živinorejska proizvodnja se bo prav tako povečala in sicer za dober odstotek. Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov se bo v primerjavi z letom 2019 povečal (za okoli 5 %) in bo presegal povprečno raven zadnjih petih let.

Slika 1: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100)

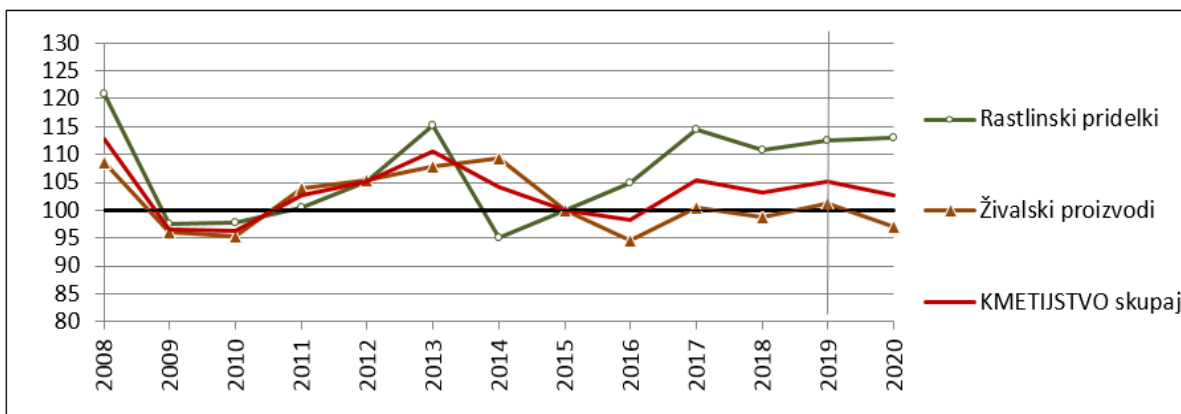

Vir: SURS, preračuni KIS

4 CENE V KMETIJSTVU

V letu 2020 bodo po prvih ocenah statistike cene kmetijskih pridelkov na skupni ravni nekoliko nižje, nominalno za 2,0 %. Ob upoštevanju napovedane inflacije v višini 0,3 % (UMAR, 2020) bo realno znižanje cen malenkostno večje, in sicer za –2,3 %. Raven cen bo na povprečni ravni zadnjega petletnega obdobja, cene bodo primerljive z letom 2018.

Slika 2: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100)

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov v letu 2020 bodo po napovedih na zelo podobni ravni kot v letu 2019, oziroma bodo le malenkostno višje, po prvih ocenah nominalno za 0,8 % (realno +0,5 %). Višje cene je pričakovati predvsem pri sadju (+22,9 %) in koruzi za zrnje (+10,3 %). Nižje cene pa so napovedane pri krompirju (–10,7 %) in pšenici (–8,0 %). Pri ostalih pomembnejših rastlinskih pridelkih je pričakovati podobne cene kot v predhodnem letu oziroma bo odstopanje cen od leta 2019 manj izrazito.

Bolj opazno se bodo po prvih ocenah statistike znižale cene živali in živalskih proizvodov, nominalno bodo le-te nižje za 3,8 % (realno –4,1 %) in bodo najverjetneje med najnižjimi v zadnjem desetletnem obdobju. Opazno nižje cene je pričakovati predvsem pri govejem mesu, kravjem mleku in perutninskem mesu. Pri ostalih pomembnejših živalskih proizvodih pa je pričakovati nekoliko višje odkupne cene (predvsem jagnjetine, prašičev in jedilnih jajc).

Preglednica 5: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov na letni ravni v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020

	2018/17	2019/18	Ocena 2020/19
Rastlinski pridelki	98,4	103,1	100,8
Žito	103,3	92,4	99,9
Pšenica in pira	102,6	103,6	92,0
Koruza za zrnje	103,2	81,5	110,3
Krompir	108,3	146,7	89,3
Oljnice	95,5	104,8	100,4
Zelenjadnice	107,4	106,9	96,2
Sveže sadje	86,4	88,7	122,9
Vino	99,2	100,4	92,3
Živali in živalski proizvodi	100,1	104,1	96,2
Govedo	102,0	98,6	95,8
Prašiči	95,7	115,1	102,4
Jagnjeta	99,6	101,2	103,6
Perutnina	100,3	102,5	95,4
Mleko, kravje	99,9	106,9	95,6
Jajca, jedilna	101,3	102,7	100,9
KMETIJSKI PRIDELKI, skupaj	99,4	103,7	98,0

Vir: SURS, preračuni KIS

Ob nekolikošnem znižanju cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih se bodo v letu 2020 na povprečni letni ravni agregatno znižale tudi cene inputov za kmetijstvo, in sicer za 1,4 % (realno -1,7 %). Po ocenah statistike se bodo znižale cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1; nominalno za -3,1 %), povešale pa cene inputov za investicije (inputi 2; nominalno za 2,1 %). Znižanje cen inputov za kmetijstvo na agregatni ravni v letu 2020 bo predvsem posledica občutnega znižanja cen energije (-13,7 %) in gnojil (-7,3 %). Večina cen ostalih inputov za kmetijstvo pa bo na ravni cen predhodnega leta oziroma se bodo le-te nekoliko povešale.

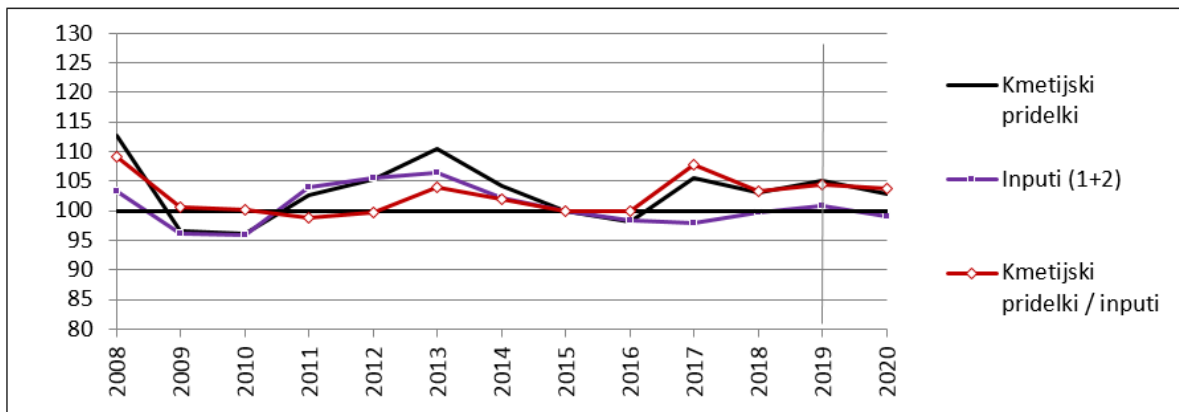
Preglednica 6: Nominalni indeksi cen inputov za kmetijstvo na letni ravni v letih 2018 in 2019 ter ocena za leto 2020

	2018/17	2019/18	Ocena 2020/19
Inputi za tekočo porabo (1)	103,9	102,4	96,9
Semena in sadike	96,5	110,2	99,0
Energija; Maziva	108,7	98,5	86,3
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	106,2	106,0	92,7
Sredstva za varstvo rastlin	101,3	105,6	104,1
Veterinarske storitve	102,3	102,8	100,5
Krmila	103,3	101,3	99,6
Inputi za investicije (2)	103,6	103,2	102,1
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	103,8	102,7	98,6

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi večjega znižanja cen kmetijskih proizvodov od znižanja cen inputov za kmetijstvo se bo v letu 2020 cenovno-stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) nekoliko poslabšalo. Kljub temu bo cenovno-stroškovno razmerje še vedno ugodno, na ravni let 2018–2019 in na povprečni ravni zadnjega petletnega obdobja.

Slika 3: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov, cen inputov v kmetijstvu in cenovno-stroškovna pariteta; 2008–2019 in ocena 2020 (2015 = 100)

Vir: SURS, preračuni KIS

5 UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Na področju izvajanja ukrepov skupne kmetijske politike (neposredna plačila 2015–2020 in politika razvoja podeželja 2014–2020) v letu 2020 ni bistvenih sprememb. Precej aktivnosti se sicer osredotoča na bližajoče se novo programsko obdobje skupne kmetijske politike (SKP) 2021–2027, kjer je v letu 2020 poudarek na pripravi Strateškega načrta SKP (analiza stanja, SWOT analiza, opredelitev potreb, izvajanje javnih razprav ipd.).

Leto 2020 je glede na predhodna leta posebno zaradi pojava virusa COVID-19, kjer so se negativne posledice izvajanja zdravstvenih in zaščitnih ukrepov odrazile tudi v kmetijstvu. Izredni ukrepi, vezani na soočanje s posledicami epidemije v kmetijstvu so podrobneje predstavljeni na koncu tega poglavja.

Neposredna plačila

Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. Hkrati se tudi v letu 2020 nadaljuje izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), ki so upravičeni do osnovnega plačila. Nosilec KMG so na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore (strna žita, mleko v gorskih območjih, reja govedi in zelenjadnice) in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015.

Vsebina posameznih shem plačil se v primerjavi s prejšnjimi leti ni pomembno spremenila. Nespremenjeni ostajajo splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, izpolnjevanje velikostnega vstopnega praga in izpolnjevanje pogojev aktivnega kmeta itd.). Manjše novosti pa so uvedene pri izvajanju zelene komponente, pri shemi za zelenjadnice in pri shemi za mlade kmete.

Pri zeleni komponenti se je določilo, kdaj se pri diverzifikaciji kmetijskih rastlin zelenjadnica, za katero se uveljavlja proizvodno vezana podpora za zelenjadnice in ni glavni posevek, upošteva kot kmetijska rastlina za izpolnjevanje obveznosti diverzifikacije.

Pri shemi zelenjadnic so opredeljeni dodatni pogoji upravičenosti, in sicer za tista KMG, ki bodo prijavila zahtevek za več kot 5 ha skupne površine zelenjadnic. Ta KMG bodo morala določen obseg pridelave zelenjadnic dokazovati z računi o prodaji oziroma z drugimi tehničnimi dokazili, ki kažejo na obseg pridelave.

Pri mladih kmetih se poenostavi postopek pri oddaji *Izjave o odgovornosti in upravljanju kmetije* (ta novost je bila uvedena z letom 2019). Od leta 2020 naprej se to izjavo pošilja le, če izjava za leto 2019 še ni bila poslana, ko upravičenec prvič kot nosilec vzpostavi KMG, ali če je prišlo do spremembe članov kmetije od lanske do letošnje oddaje zbirne vloge.

Preglednica 7: Višina ovojnice za neposredna plačila in porazdelitev po shemah; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Proizvodno nevezana plačila (%)					
Osnovno plačilo	do 53,71*	do 54,13*	do 54,97*	do 56,02*	do 56,02*
Plačilo za zeleno komponento	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Plačilo za mlade kmete	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami:	/	do 1,58	do 1,58	do 1,58	do 1,58
- regija I:	/	1,14	1,14	1,14	1,14
- regija II:	/	0,44	0,44	0,44	0,44
Skupaj (%)	85,21*	87,21*	88,05*	89,10*	89,10*
Proizvodno vezana plačila (%)					
Reja govedi	do 3,0	do 3,0	do 3,0	do 3,0	do 3,0
Mleko v gorskih območjih	do 3,5	do 3,5	do 3,5	do 3,5	do 3,5
Strna žita	do 5,0	do 5,0	do 5,0	do 5,0	do 5,0
Beljakovinske rastline	do 2,0	/	/	/	/
Zelenjadnice	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5
Skupaj (%)	do 15,0	do 13,0	do 13,0	do 13,0	do 13,0
Ovojnica (mio EUR)	136,997	136,003	135,141	134,278	134,278

* skupaj z nacionalno rezervo
Vir: MKGP

V letu 2020 je višina nacionalne ovojnice enaka kot v letu 2019 (134,3 mio EUR). Enaki ostajajo tudi deleži za razdelitev sredstev po posameznih shemah. Sredstva za sheme neposrednih plačil se bodo tudi v letu 2020 izplačala v dveh delih. V prvemu delu se bo izplačalo 80 % odobrenega zneska, v drugem delu pa preostanek. Smisel tega je omogočiti maksimalno črpanje razpoložljivih sredstev in preprečiti morebitne obnove in zahteve po vračilih preveč plačanih sredstev.

Druge neposredne podpore in tržni ukrepi

V letu 2020 so se izvajali številni začasni interventni ukrepi za soočanje s posledicami epidemije COVID-19 v kmetijstvu. Ti ukrepi imajo velik finančni obseg in so izrednega pomena za okrevanje nekaterih kmetijskih trgov, zato so ti ukrepi predstavljeni posebej, in sicer na koncu tega poglavja.

Neodvisno od epidemije se je v letu 2020 izvajal tudi izredni ukrep finančne pomoči zaradi izpada pridelka v primarni kmetijski proizvodnji zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2019. Ocenjeno je bilo, da so neugodne vremenske razmere prizadele 1.474 oškodovancev na skupaj 8.080 hektarih kmetijskih površin (6.446 ha žit in poljščin, 625 ha vinogradov, 485 ha nasadov hmelja, 393 ha sadovnjakov, 75 ha zelenjadnic in 56 ha travinja). Do pomoči so bili upravičeni tisti pridelovalci, ki so zaradi neugodnih vremenskih razmer utrpeli izpad letine kmetijske proizvodnje za najmanj 30 % od običajne letine. Po pravilih o dodeljevanju pomoči *de minimis* je bilo skupaj upravičencem izplačanih 874.860 EUR.

Pri izvajanju ostalih ukrepov prvega stebra skupne kmetijske politike pa glede na predhodno leto ni bistvenih sprememb.

Politika razvoja podeželja

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2020 nadaljevalo izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). V celotnem programskem obdobju je za 14 ukrepov na voljo dobra 1,1 milijarda EUR, pri čemer bo 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe Prenos znanja in dejavnosti informiranja, Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, Sodelovanje in LEADER znaša 80 %, medtem ko je za ostale ukrepe stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Leta 2020 je Evropska komisija potrdila dve spremembi programa PRP 2014–2020. Konec julija je bila potrjena osma sprememba, ki prinaša ukrepe za zaježitev širjenja epidemije COVID-19 in omogoča zagon novega investicijskega cikla. Glavni namen te spremembe je podpreti pridelavo hrane in okrepiti odpornost prehranskega sistema v Sloveniji. Znotraj te spremembe je prišlo tudi do prerazporeditve finančnih sredstev (21,7 mio EUR) iz nekmetijskega dela na kmetijski del ukrepov. V začetku novembra je bila potrjena deveta sprememba programa, ki prinaša uvedbo novega ukrepa M21 Izjemna začasna podpora kmetom ter mikro, malim in srednjim podjetjem, ki jih je kriza zaradi COVID-19 še posebej prizadela. Ukrep je namenjen tistim, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov in so zaradi zaprtja javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja utrpeli upad prihodkov od prodaje. Za ta ukrep bo namenjenih 3,5 milijona EUR. Ta sprememba prinaša tudi povečanje sredstev za podukrep Podpora za odpravo škode v gozdovih v višini 3 milijonov EUR. Ta sredstva bodo namenjena za sanacijo starih naravnih nesreč, predvsem v gozdovih, ki so poškodovani do te mere, da jih ni mogoče obnoviti po naravni poti.

Preglednica 8: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih (000 EUR) (do 31. 8. 2020)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva skupaj	Izplačana sredstva v letu 2020
M01	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8	2.781,4	1.801,2	320,8
M02	Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	6.568,0	5.640,1	4.222,0	214,8
M03	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.700,0	2.756,7	1.555,2	355,8
M04	Naložbe v osnovna sredstva	237.576,4	178.187,2	112.250,5	16.979,7
M06	Razvoj kmetij in podjetij	116.983,3	89.593,2	65.080,4	20.055,5
M07	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželskih območjih	10.000,0	303,8	303,8	0,0
M08	Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje gozdov	41.581,1	29.286,6	19.635,7	2.981,2
M09	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0	1.682,5	100,0	25,0
M10	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP)	207.127,4	207.116,7	173.429,9	30.931,0
M11	Ekološko kmetovanje (EK)	66.131,0	65.506,7	54.978,9	10.015,8
M13	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)	252.614,9	252.853,6	210.017,6	3.147,3
M14	Dobrobit živali	36.333,3	36.039,1	28.408,6	6.887,8
M16	Sodelovanje	20.062,5	13.654,6	1.142,3	1.142,3
M19	Leader	56.365,6	38.931,5	17.564,8	7.791,4
	Tehnična pomoč	39.099,7	19.993,5	19.993,5	2.543,4
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.574,8	3.046,3	3.046,3	198,0
	Skupaj	1.107.164,8	947.373,4	713.530,7	103.589,7

Vir: MKGP

Od začetka programa pa do konca avgusta 2020 je bilo za 14 ukrepov, tehnično pomoč in prenesenih obveznosti za ukrep Zgodnje upokojevanje odobrenih 947 milijonov EUR. To predstavlja 86 % vseh razpoložljivih sredstev programa, pri čemer jih je bilo nekaj manj kot 714 milijonov EUR (64 %) tudi že izplačanih. Samo v letu 2020 je bilo do konca avgusta izplačanih nekaj manj kot 104 milijonov EUR.

Leta 2020 so se nadaljevale aktivnosti pri ukrepih Prenos znanja in dejavnosti informiranja ter Svetovanje, ki se izvajata na podlagi javnih naročil. Pri ukrepu Prenos znanja in dejavnosti informiranja sta bili leta 2020 objavljeni dve javni naročili za usposabljanja pri ukrepu Dobrobit živali in usposabljanja na področju gozdarstva za varno delo v gozdu.

Med ukrepi, ki se izvajajo prek objavljenih javnih razpisov je bilo tudi v letu 2020 največje zanimanje za ukrep Naložbe v osnovna sredstva. Za podukrep M04.1 Naložbe v kmetijska gospodarstva so bili v letu 2020 objavljeni štiri javni razpisi v skupni višini 24 milijonov EUR. Pri podukrepu M04.2 Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je bil leta 2020 objavljen en javni razpis v višini 20 milijonov EUR. Tudi pri podukrepu M04.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva je bil objavljen en razpis, in sicer ureditev gozdne infrastrukture v višini 6,4 milijona EUR.

Leta 2020 sta bila objavljena tudi dva javna razpisa pri ukrepu Razvoj kmetij in podjetij. Za podukrep M06.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je bilo razpisanih 14,4 milijona EUR. Prvič v tem programskem obdobju je bil pri podukrepu M06.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti objavljen javni razpis, in sicer v višini 15 milijonov EUR, pri katerem pa odločbe še niso bile izdane.

V tem letu je bil pri ukrepu Osnovne storitve in obnova vasi na podeželskih območjih prvič objavljen javni razpis – vzpostavitev širokopasovne infrastrukture (razpisanih 9 mio EUR). Na razpis sta prispeli dve vlogi, vendar do konca avgusta 2020 še ni bilo izdanih odločb.

Pri ukrepu Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje so bili v letu 2020 objavljeni trije javni razpisi, in sicer pri podukrepu M08.4 Podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov. Dva razpisa sta bila za odpravo škode in obnovo gozda (razpisanih 3 mio EUR) in en javni razpis za ureditev gozdnih vlak (razpisanih 0,37 mio EUR); odločbe še niso bile izdane. Za drugi podukrep M08.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov sta bila objavljena dva javna razpisa. Za nakup nove mehanizacije in opremo za sečnjo in spravilo lesa je bilo razpisanih 8 milijonov EUR, za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa pa 4,5 milijona EUR.

Pri ukrepu Sodelovanje je leta 2020 prišlo do prvih izplačil. Do konca avgusta je bilo skupaj izplačanih 1,1 milijona EUR.

Pri ukrepu Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER se je močno okrepilo izvajanje podukrepa M19.2 Podpora za izvajanje operacij. V okviru tega podukrepa je bilo samo v letu 2020 izplačanih 4,9 milijona EUR, kar predstavlja skoraj polovico (49 %) do sedaj izplačanih sredstev.

Realizacija ukrepov, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila za okoljske ukrepe, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere še vedno predstavlja skoraj dve tretjini (65 %) do sedaj izplačanih sredstev programa.

V okviru kampanje zbirnih vlog za ukrep KOPOP v letu 2020 je 6.455 KMG vložilo zahteve za 361.082 ha površin. V primerjavi z letom 2019 se je število vključenih KMG zmanjšalo za

skoraj 7 %, medtem ko je prijavljena površina ostala skoraj nespremenjena. Predvideva se, da bo za ta ukrep v okviru kampanje zbirnih vlog 2020 izplačanih okoli 33 milijonov EUR.

Za ukrep Ekološko kmetovanje je v okviru kampanje 2020 zahtevke oddalo 3.455 KMG za 48.108 ha površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2019 se je število vključenih KMG zmanjšalo za slabe 4 %, prijavljene površine pa so se povečale skoraj za odstotek. Predvideva se, da bo za ta ukrep izplačanih 10,5 milijona EUR, kar je nekoliko več kot v okviru predhodne kampanje.

V okviru kampanje 2020 je zahtevke za ukrep Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami oddalo 46.926 KMG za 341.082 ha površin. Število KMG, ki so oddale zahtevke in prijavljene površine se v primerjavi s predhodnim letom niso pomembno spremenile. Ocenjuje se, da bo za ta ukrep izplačanih 42,5 milijona EUR, kar je primerljivo z izplačili predhodne kampanje.

Ukrep Dobrobit živali se je v letu 2020 izvajal v prašičereji, govedoreji in reji drobnice. V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2020 je zahtevke za prašičerejo oddalo 253 KMG v skupni vrednosti 2,1 milijona EUR, kar je praktično enako kot v subvencijskem letu 2019. Za govedorejo je zahtevke oddalo 7.915 KMG za 101.754 GVŽ, pri čemer se je število vključenih KMG v primerjavi s predhodnim letom povečalo za slabe 3 %, število vključenih GVŽ pa je bilo večje za dobrih 6 %. Za drobnico je zahtevke oddalo 582 KMG za 4.223 GVŽ. V primerjavi z letom 2019 je število vključenih KMG ostalo skoraj nespremenjeno, medtem ko se je število vključenih GVŽ povečalo za 4 %. Predvideva se, da bo za ukrep Dobrobit živali v okviru subvencijske kampanje 2020 skupaj izplačanih okoli 7,6 milijona EUR.

V okviru tehnične pomoči se tudi v letu 2020 izvajajo razne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje PRP in podpirajo aktivnosti Mreže za podeželje. Skupaj je bilo do konca avgusta 2020 za ta namen izplačanih nekaj manj kot 20 milijonov EUR, od tega 2,5 milijona EUR samo v letu 2020.

Precej aktivnosti se usmerja tudi na oblikovanje naslednjega programskega obdobja PRP 2021–2027. Evropska komisija je že junija 2018 predstavila tri zakonodajne predloge o reformi SKP za obdobje 2021–2027. Skupna kmetijska politika bo temeljila na treh splošnih in devetih specifičnih ciljih. Splošni cilji (spodbujanje prehranske varnosti, krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov ter krepitev podeželskih območij) bodo podkrepljeni s horizontalnim ciljem razširjanje znanja, dodaten poudarek pa je na inovacijah in digitalizaciji v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

Konec januarja 2020 je bila sprejeta resolucija Naša hrana in naravni viri od leta 2021. To je politično strateški dokument, ki odraža trenutno stanje v kmetijstvu in opredeljuje potrebe po ukrepanju v prihodnosti. Glede na naravne danosti slovenskega podeželja in dejanske potrebe so bile oblikovane štiri skupine ciljev slovenske kmetijske politike po letu 2021:

- odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane,
- trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin,
- dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju in
- horizontalni cilj: krepitev oblikovanja in prenosa znanja.

Na podlagi resolucije je MKGP pristopilo k pripravi enovitega strateškega načrta 2021–2027. Strateški načrt bo po novem združeval tako ukrepe prvega stebra (neposredna plačila in tržni ukrepi) in drugega stebra (ukrepi za razvoj podeželja) SKP.

V mesecu juliju 2020 je bil na posebnem zasedanju Evropskega sveta dosežen politični dogovor o večletnem finančnem okviru v obdobju 2021–2027. Glede na dosežen dogovor bo

Slovenija prejela nekaj manj kot 1,8 milijarde EUR. Za ukrepe prvega stebra naj bi bilo namenjenih 959,1 milijona EUR, medtem ko bo za ukrepe drugega stebra na voljo 795,6 milijona EUR. Slovenija bo v okviru novega (začasnega) instrumenta EU za okrevanje po epidemiji prejela za ukrepe drugega stebra dodatnih 74,5 milijona EUR.

Zaradi zamika, ki je nastal pri sprejemanju potrebne zakonodaje in večletnega finančnega okvira 2021–2027 je prišlo tudi do zamika začetka izvajanja reforme SKP. Ta naj bi se pričela izvajati s 1. januarjem 2023.

Na obseg subvencij, ki se upoštevajo v izračunu dohodkov v kmetijstvu, najmočneje vplivajo neposredna plačila in ukrepi PRP (predvsem plačila za OMD, plačila KOPOP in naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje). Finančna ovojnica za neposredna plačila ostaja na ravni predhodnega leta, v letu 2020 pa se predvideva nekoliko povečano črpanje sredstev iz programa PRP, več bo tudi izplačil iz naslova izrednih interventnih ukrepov (predvsem v povezavi z epidemijo COVID-19). Glede na naštetu se ocenjuje, da bo skupni obseg subvencij v letu 2020 nekoliko večji kot v letu 2019.

5.1 Ukrepi za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 v kmetijstvu

Strogi ukrepi za zaježitev širjenja epidemije COVID-19 so na globalni ravni in v Sloveniji povzročili izrazit padec gospodarske aktivnosti (UMAR, 2020). Izvajanje zdravstvenih in zaščitnih ukrepov je imelo negativne posledice tudi v slovenskem kmetijstvu. Omejitve gibanja ljudi, motnje v dobavi in proizvodnji, moteno delovanje vzdolž agro-živilske verige, omejitve na državnih mejah za prehod blaga in storitev s pomembnimi trgovskimi partnericami, zaostritve v turizmu, zaprtje gostinskih objektov in javnih zavodov je povzročilo zmanjšano blagovno menjavo in manjše povpraševanje po kmetijskih pridelkih. Vse to je povzročilo izrazite motnje pri delovanju nekaterih trgov. Najobsežnejše negativne posledice so bile predvsem v živinoreji, kjer je prilagajanje aktualnim stanjem na trgu veliko počasneje. Tako je prihajalo do preraščanja živali, do omejevanja ali celo prekinitve prodajnih poti za kmetijske proizvode. Med rastlinskimi sektorji je negativne posledice utrpel predvsem sektor vina, kateri se je zaradi zmanjšanja obsega prodaje soočil z velikim povečanjem zalog vina.

Za omejitve teh posledic je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v sodelovanju z ostalimi ministrstvi oblikovalo vrsto interventnih ukrepov. Nekateri ukrepi so bili bolj splošni, namenjeni celotnemu kmetijskemu sektorju, bolj specifični ukrepi pa so bili ciljno namenjeni najbolj prizadetim sektorjem, ki so utrpeli več kot 20-odstotni izpad dohodka.

1. Splošni ukrepi za blaženje posledic epidemije COVID-19 v kmetijstvu

- *Omogočena prodaja kmetijskih pridelkov, repromateriala in nudenje veterinarskih storitev*

Vlada RS je začasno prepovedala ponudbo ter prodajo blaga in storitev neposredno potrošnikom na območju celotne RS. Kmetje so lahko izjemoma prodajali pridelke in izdelke na svojih kmetijah, na večini tržnic in na domovih kupcev. Dovoljena je bila tudi prodaja repromateriala in izvajanje veterinarskih storitev.

- *Spremembe na področju izvajanja ukrepov skupne kmetijske politike*

Na področju izvajanja ukrepov SKP so bile uvedene spremembe, ki so kmetom olajšale izpolnjevanje pogojev ali prijavljanja na razpise. Na primer objava večine javnih razpisov se je zamaknila, prav tako so bili podaljšani roki za vlaganje vlog za večino že razpisanih javnih razpisov (javni razpisi PRP, oddaja zbirnih vlog). Preloženi so bili tudi nekateri roki za plačilo

obveznosti (npr. plačilo prispevka za promocijo sadja) ter procesni roki in roki za izpolnitev materialnih obveznostih².

Spremenjene so bile nekatere sheme in ukrepi, ki se uveljavljajo prek zbirnih vlog. Za leto 2020 so se spremenili nekateri pogoji upravičenosti, s čimer so se ukrepi prilagodili izjemnim okoliščinam, povezanih s COVID-19. Poleg podaljšanega roka oddaje zbirne vloge so bile nekatere spremembe pri shemah neposrednih plačil; pri zelenjadnicah je omogočeno, da je datum začetka prisotnosti zelenjadnic enak datumu setve ali sajenja. Pri ukrepu dobrobiti živali je bilo omogočeno, da se koprološke analize opravijo po končani paši. Spremenjeni so bili tudi nekateri roki pri ukrepih KOPOP (usposabljanja, Nmin analize) in ekološkemu kmetovanju (pridobitev certifikata).

Zaradi motenj v delovanju kmetijskega sektorja se je pristojno ministrstvo usmerilo tudi k spremembi programa PRP 2014–2020³, kjer se je vsebino javnih razpisov oblikovalo in prilagodilo na način, da bolje ustrezajo razmeram, povezanih z epidemijo. Največje spremembe programa so bile pri oblikovanju investicijskih ukrepov v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu. Bolj ciljno so bili podprti tisti tipi investicij, ki so v danih razmerah ključni za zagotovitev nemotene oskrbe s hrano in bodo tudi v nadalje krepili odpornost prehranskega sistema v Sloveniji. To so investicije v rastlinsko predelavo in odpornost pridelave (predvsem namakalni sistemi, rastlinjaki in ureditev trajnih nasadov), investicije v skupinske naložbe za kmetijske proizvode (zbirni centri, skladišča, hladilnice in parkirne linije) in investicije v živilnorsko proizvodnjo (predvsem na področju dobrobiti živali, predelavi in trženju). Večja podpora tem investicijam je omogočena s povečanjem sredstev za nekatere ukrepe, povečanjem stopnje javnega sofinanciranja, z daljšim obdobjem upravičenosti stroškov (od 12.03.2020 dalje), spremenjenimi merili pri točkovanju (na primer večje povezovanje z domačimi pridelovalci in domačo živilsko-predelovalno industrijo), večjim obsegom sredstev, ki jih lahko prejme en upravičenec iz naslova PRP 2014–2020 in oblikovanjem sklopa novih ukrepov. Ostanek finančnih sredstev PRP 2014–2020 je bil prerazporejen z nekmetijskega dela ukrepov na kmetijski in živilski del ukrepov. Skupaj se je med ukrepi PRP preneslo 21,7 milijonov EUR, od tega največ na primarno kmetijsko proizvodnjo (11 mio EUR; naložbe na kmetijskih gospodarstvih), preostanek pa na predelavo in trženje kmetijskih proizvodov (7,7 mio EUR) ter na namakanje (3 mio EUR).

- Socio-ekonomske intervencije za zaščito kmetovega dohodka

Na osnovi 72. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)⁴ je bilo omogočeno, da so lahko kmetje pridobili finančno pomoč zaradi nezmožnosti za delo zaradi okužbe z virusom COVID-19. Kmetje, ki so bili vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, so bili lahko upravičeni do finančne pomoči za čas trajanja nezmožnosti za delo (ob potrjeni okužbi COVID-19) v obdobju od 13. marca 2020 do 31. maja 2020. Višina finančne pomoči na mesec je bila enaka dejanskemu strošku v zvezi z nadomestitvijo dela na kmetiji, vendar ne več kot 80 % minimalne plače za delo s polnim delovnim časom.

² V času interventnega zakona, Zakona o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19), ki je začel veljati 29. marca 2020, upravni roki niso tekli in so imeli upravičenci možnost, da svoje obveznosti izpolnijo še v roku 8 dni po prenehanju veljavnosti posebnih začasnih ukrepov. Vlada RS je s sklepom (UL RS št. 74/2020) sprejela, da bodo začasni ukrepi veljali le še do 31.05.2020, s 1.06.2020 pa bodo v celoti prenehali veljati. Roki za uveljavitev materialnih pravic v upravnih zadevah, ki so se iztekli v času izvajanja začasnih ukrepov, so se tako iztekli 8 dan od dneva prenehanja ukrepov, to je 09.06.2020.

³ Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju ukrepa naložbe v osnovna sredstva in podukrepa podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (UL RS, št. 89/20) je stopila v veljavo 20. junija 2020.

⁴ ZIUZEOP (UL RS, št. 49/20 in 61/20) je stopil v veljavo 11. aprila 2020.

Na podlagi zgornjega zakona za omilitev posledic epidemije za državljane in gospodarstvo ZIUZEOP je bilo za kmete omogočeno tudi, da so lahko uveljavljali odlog ali oprostitve prispevkov. Do odloga vseh prispevkov za socialno varnost (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za starševsko varstvo) so po tem zakonu bili upravičeni vsi tisti kmetje, ki so vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova opravljanja te dejavnosti (t. i. kmečki zavarovanci), in sicer za polni zavarovalni čas (40 ur/teden) in zavarovani pod zavarovalnimi podlagami 051, 052 007+064, 007+065. Ti kmečki zavarovanci so bili upravičeni do odloga prispevkov, ki so zapadli v plačilo mesecev aprila, maja in junija 2020 (torej prispevkov za mesec marec, april in maj), poravnati pa jih bodo morali do 31.3.2022. Zakon odloga prispevkov ne pogojuje z zmanjšanjem prihodkov.

ZIUZEOP predvideva tudi oprostitve plačila prispevkov, za obdobje od 13. marca do 31. maja 2020. Do oprostitve plačila vseh prispevkov za socialno varnost so upravičeni tisti kmečki zavarovanci, ki so v izjavi podali, da zaradi epidemije ne morejo opravljati dejavnosti ali jo opravljajo v bistveno zmanjšanem obsegu. Bistveno zmanjšan obseg pomeni, da so se jim prihodki v mesecu marcu 2020 v primerjavi s prihodki v februarju 2020 zmanjšali vsaj za 25 % oziroma so se jim prihodki v mesecu aprilu ali maju 2020 v primerjavi s prihodki v februarju 2020 zmanjšali vsaj za 50 %. Za kmete, ki so obdavčeni po dohodku iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti pa velja, da so prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20 % v primerjavi z istim obdobjem leta 2019 in prihodki v drugem polletju 2020 niso dosegli več kot 20-odstotno rast prihodkov glede na isto obdobje v letu 2019.

Kmečki zavarovanci (zavarovani pod enakimi pogoji kot zgoraj naštet), ki zaradi epidemije niso mogli opravljati svoje dejavnosti ali jo opravljajo v bistveno zmanjšanem obsegu, so bili upravičeni tudi do temeljnega mesečnega dohodka v višini 350 EUR za mesec marec ter po 700 EUR za april in maj 2020, če so opravljali dejavnost najmanj od 13. marca 2020 do uveljavitve zakona. Pogoji upravičenosti so enaki kot pri oprostitvi plačila prispevkov, enak je tudi postopek oddaje izjave.

2. Izredni ukrepi za blaženje posledic COVID-19, namenjeni posameznim sektorjem

Na podlagi 74. člena zakona ZIUZEOP so bili objavljeni *Odloki za finančno pomoč zaradi izpada dohodka zaradi COVID-19* za naslednje sektorje: prireja govejega mesa⁵, reja drobnice⁶, proizvodnja vina⁷, izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji⁸ in gozdarski sektor⁹. Upravičenci so bili nosilci kmetijskih gospodarstev, nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in lastniki gozdov, ki izpolnjujejo pogoje, navedene v Odlokih. Ocenjeno je bilo, da so ti sektorji utrpeli več kot 20-odstotni izpad dohodka, zato jim je MKGP omogočilo črpanje finančnih nadomestil, kjer so se sredstva zagotovila iz splošne proračunske rezervacije državnega proračuna. Črpanje sredstev je veljalo za obdobje do preklica izvajanja začasnih ukrepov, to je bilo do 31. maja 2020.

Negativne posledice pandemije so povzročale motnje na nekaterih kmetijskih trgih tudi po tem datumu. Zato je MKGP pripravilo nove izredne ukrepe za tri sektorje: proizvodnjo vina¹⁰,

⁵ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v prireji govejega mesa zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁶ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji drobnice zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 78/2020).

⁷ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁸ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁹ Odlok o finančnem nadomestilu za izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

¹⁰ Uredba o ukrepih za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju zaradi pandemije COVID 19 (UL RS, št. 103/2020) in uvedba zelene trgatve v okviru Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju podpornega programa v vinskem sektorju (UL RS, št. 90/2020).

za prirejo govejega mesa¹¹ in za prirejo prašičjega mesa¹². Za ukrepe v okviru vinarstva so se sredstva zagotovila iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada in sredstev splošne proračunske rezervacije, razen pri zeleni trgatvi, kjer so se sredstva v celoti zagotovila iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada. Za pomoč v prireji govejega mesa in za rejo prašičev pa se sredstva zagotovijo iz državnega proračuna, v obliki *de minimis* plačil.

Sektor govejega mesa

- Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v prireji govejega mesa

Zmanjšano povpraševanje po govejem mesu (zaprtje gostinskih in drugih turističnih obratov, javnih zavodov ipd.) je privedlo do zastajanja odkupa govedi in posledično povečanja stroškov krmljenja na kmetijskih gospodarstvih, kar je povzročilo zniževanje dohodka v prireji govejega mesa. Tako so bili upravičenci nosilci KMG, ki so redili govedo in ga načrtovali oddati v zakol, odpremo ali izvoz v obdobju od 13. marca 2020 do 31. maja 2020 in ki so oddali zbirno vlogo za leto 2019. V obdobju upravičenosti je moralo biti govedo za zakol starejše od enega leta, pred tem pa je moralo biti v reji vsaj šest mesecev. Finančno nadomestilo se je dodelilo za obdobje zakola od 13.03.2020 do 15.04.2020 (prvo obdobje zakola po CRG¹³) in za obdobje zakola od 16.04.2020 do 31.05.2020 (drugo obdobje zakola po CRG). Nadomestilo je znašalo 167 EUR/GVŽ za govedo starosti od enega do dveh let in 100 EUR/GVŽ za govedo starejše od dveh let. Posamezen upravičenec pa je lahko skupaj prejel največ 10.000 EUR nadomestila. Odločbo za prvo obdobje zakola je prejelo 3.579 nosilcev KMG. Ti upravičenci so skupaj prejeli 0,8 milijona EUR pomoči. Za izpad dohodka v drugem obdobju zakola pa je odločbo prejelo 5.944 nosilcev KMG, v višini 1,39 milijona EUR. Po tem odloku je znašala skupna vrednost nadomestila 2,19 milijonov EUR.

- Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v prireji govejega mesa za obdobje od 1. junij 2020 do 30. september 2020

Zaradi nadaljevanja poslabšanja ekonomskih razmer v govedoreji v letu 2020 so lahko nosilci KMG, ki redijo govedo in ga načrtovali oddati v zakol, izvoz ali odpremo v obdobju od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020, zaprosili za finančno nadomestilo. Pri tem so morali izpolnjevati naslednje pogoje: oddana zbirna vloga za leto 2020 in od 1. junija do 30. septembra je bilo govedo oddano v zakol, odpremo ali izvoz (razvidno iz CRG). Pri tem je moralo biti govedo starejše od enega leta in je bilo pred tem v reji vsaj šest mesecev. Višina finančne pomoči za posamezno govedo je znašala 100 EUR. Finančno pomoč iz tega naslova je prejelo 8.258 upravičencev, v skupni višini 3,16 milijonov EUR.

Sektor prireje drobnice

- Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka pri reji drobnice

Prekinitev prodajnih poti za meso, mleko in mlečne izdelke drobnice, zlasti gostinstvu, ter drugih omejitvenih ukrepov, ki so pripomogli na zmanjšanje neposredne prodaje v času epidemije, je povzročilo rejcem dodatne stroške in izpad dohodka. Zato so bili tudi rejci drobnice deležni finančnega nadomestila. Nadomestilo se je dodelilo v obliki pavšala, in sicer v višini 78 EUR/GVŽ ovce oziroma koze. Posamezen upravičenec je lahko prejel skupaj največ 10.000 EUR nadomestila. Do podpore so bili upravičeni vsi nosilci KMG, ki so na dan 1. februarja 2020 redili najmanj deset ovc ali koz in so oddali zbirno vlogo za leto 2020, hkrati

¹¹ Odlok o finančni pomoči v prireji govejega mesa za obdobje od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020 (UL RS, št. 143/20)

¹² Odlok o finančni pomoči pri reji prašičev v letu 2020 (UL RS, št. 167/20)

¹³ CRG – centralni register govedi

pa je morala biti čreda cepljena proti bolezni modrikastega jezika. Konec avgusta 2020 je finančno pomoč prejelo 1.685 rejcev drobnice v skupni vrednosti 576.000 EUR.

Sektor reje prašičev

- Pomoč v okviru Odloka o finančni pomoči pri reji prašičev

Omejitve pri trgovanju s prašičjim mesom so povzročile padec dohodka prašičerejcev, predvsem v drugi polovici leta 2020. Prekinitev ustaljenih prodajnih poti za slovensko prašičje meso, kot je zapiranje ustanov in gostinskih obratov v jesenskih mesecih, ter povečana ponudba svinjine iz drugih članic EU, je povzročilo težave pri izhlevljanju klavno zrelih živali. To je povzročilo višje stroške reje in doseganje nižjih cen zaradi prekategorizacije klavnih prašičev. Upravičenci so kmečke reje prašičev, ki redijo prašiče pitance od 30 kg dalje, pitane na večjo maso, reje prašičev pitance od 30 do 110 kg in prašičerejci, ki redijo plemenske prašiče. Finančno pomoč je prejelo 515 prašičerejcev, ki so jim bila odobrena sredstva v skupni višini 678.135 EUR (dodeljevanje nadomestil po pravilu *de minimis*).

Sektor vinogradništva in vinarstva

- Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v proizvodnji vina

Zaradi nezmožnosti prodaje zaloga vina in zmanjšane obsega prodaje je bila vinarjem dodeljena pomoč v višini 85 % vsote izpada dohodka in stroška skladiščenja vina, nastalega v obdobju od 16. marca 2020 do 31. maja 2020. Finančno nadomestilo se je dodelilo v obliki pavšala na hektar vinograda, pri čemer najvišja skupna višina finančnega nadomestila na upravičenca ni smela presežati 20.000 EUR. Do podpore so bili upravičeni vsi nosilci KMG, ki so imeli na dan 16. marca 2020 v registru pridelovalcev grozdja in vina prijavljenih vsaj 3.700 litrov vina letnika 2019, oziroma člani zadruga s sklenjeno pogodbo, ki so imeli v registru prijavljen pridelok vsaj 5.000 kg grozdja letnika 2019. Iz tega naslova je finančno nadomestilo prejelo 1.922 vinarjev, ki jim je bilo skupaj izplačanih 2,9 milijonov EUR pomoči.

- Pomoč v okviru Uredbe o ukrepih za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju

Uredba določa dva začasna izjemna ukrepa, in sicer krizno destilacijo vina in krizno skladiščenje vina. Pridelovalcem vina se je priznala podpora za količino vina, ki se ne trži in je ni mogoče uskladiščiti. Alkohol, ki nastane ob tej destilaciji, mora biti uporaben za industrijske namene (za razkužila, farmacevtske izdelke in pridobivanje energije). Višina podpore za krizno destilacijo znaša 0,80 EUR na liter vina za destilacijo, podpora za krizno skladiščenje vina pa 10 EUR za eno leto na hektoliter vina.

Za podporo za krizno destilacijo vina so lahko zaprosili pridelovalci vina, vpisani v register, in ki so imeli 13. marca 2020 v registru prijavljenih bodisi vsaj 30.000 litrov vina letnika 2019 in so destilirali ali dali v destilacijo najmanj 25.000 litrov vina, pridelanega iz grozdja v RS v letu 2018 ali 2019, bodisi pa v registru prijavljenih manj kot 100.000 litrov vina letnika 2019 in so destilirali ali dali v destilacijo najmanj 5.000 litrov vina, pridelanega iz grozdja v RS v letu 2018 ali 2019. V oktobru 2020 je ARSKTRP izdala 26 odločb v skupni vrednosti 5.432.240 EUR, skupaj za destilacijo 67.903 hektolitrov vina. Vino je bilo lahko destilirano doma ali v tujini (v Italiji je bilo destiliranih slabih 33 tisoč hektolitrov, na Hrvaškem 16 tisoč hektolitrov, v Sloveniji pa 19 tisoč hektolitrov vina).

Za podporo za krizno skladiščenje vina so lahko zaprosili vinarji, vpisani v register, ki so 13. marca 2020 imeli v registru prijavljenih vsaj 30.000 litrov vina letnika 2019 in za leto 2019 v register prijavljene zaloge vina v količini vsaj 50 % povprečnega v register prijavljenega pridelka vina zadnjih treh let. Podpora se je lahko pridobila za vino letnika 2018 in 2019 s

slovenskim poreklom za obdobje šestih mesecev do enega leta, za količino vina, ki ne presega 20 % količine prijave pridelka vina za leto 2019. Vino, ki je predmet podpore za krizno skladiščenje, se mora skladiščiti najmanj v času od 1. oktobra 2020 do 31. marca 2021. V oktobru 2020 je ARSKTRP izdala 16 odločb v skupni vrednosti 69.985 EUR, skupaj za krizno skladiščenje 7.518,75 hektolitrov vina. Odobrena sredstva so bila upravičencem izplačana v obliki predplačil.

- *Pomoč v okviru Uredbe o izvajanju podpornega programa v vinarstvu, zelena trgatev*

Znotraj te uredbe se v letu 2020 izvaja dodaten ukrep, t. i. zelena trgatev. Zelena trgatev pomeni popolno odstranitev grozdja v zeleni fazi, izvedena pa mora biti na celotnem GERK-u in na vsaj 10 % vinogradov, ki jih obdeluje vinogradnik. Zelena trgatev so morali vinogradniki izvesti najkasneje do 10. avgusta 2020. Do te podpore so bili upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so imeli 13. marca 2020 v registru prijavljenih vsaj 5.000 kg grozdja letnika 2019 in prijavljene zaloge vina za leto 2019, če so v tem letu vino tudi pridelali. V okviru te pomoči je bilo izdanih 154 odločb, v skupni vrednosti 251.000 EUR. Zelena trgatev so izvedli na skupno 126 hektarih vinogradov.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

- *Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka pri dopolnilnih dejavnostih na kmetiji*

Poleg drugih prepovedi za zajezitev širjenja bolezni je bilo prepovedano tudi opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, kar je privedlo do izgube dohodka. Do nadomestila so bili upravičeni nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ki so imeli na dan 15. marca 2020 dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji in imeli registrirano eno od dopolnilnih dejavnosti, opredeljeno iz tega odloka (na primer turistične kmetije z nastanitvijo, izletniške kmetije itd.). Finančna pomoč se je dodelila v obliki pavšala, določenega glede na vsoto izstavljenih računov v obdobju od 16. marca 2019 do 31. maja 2019. Pomoč se je priznala v deležu 20 % vsote izstavljenih računov, pri tem je znašala višina finančne pomoči najmanj 100 in največ 3.000 EUR, brez DDV. Odločbe v okviru te pomoči je v juliju 2020 prejelo 153 nosilcev dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, v skupni višini 149.600 EUR.

Gozdarski sektor

- *Pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v gozdarskem sektorju*

Predvsem zaradi nezmožnosti prodaje zalog ter zmanjšanja obsega predelave oziroma prodaje je bila finančna pomoč zagotovljena tudi za fizične osebe, ki so lastniki gozdov. Pri tem je moral biti ugotovljen izpad dohodka v višini najmanj 20 %. Vlagatelji so morali imeti tudi izdano odločbo o sanitarni sečnji ter spravilu in odvozu okuženega ali z insekti napadenega, močno poškodovanega ali podrtega drevja iz gozda na lokacijo, ki ne predstavlja nevarnosti za nadaljnje širjenje organizmov, oziroma preventivnih varstvenih delih. Finančno nadomestilo se je zagotovilo za obdobje od 16. marca 2020 do 31. maja 2020. Vstopni prag upravičenosti je bil več kot 5 m³ skupnega poseka bruto na hektar, in sicer za hektare iz odločbe o sanitarni sečnji. Višina finančnega nadomestila na hektar je bila odvisna od obsega sanitarnega poseka (v m³). Skupna višina prejetega nadomestila na enega upravičenca pa ne sme presegati 15.000 EUR. Odločbe za prvo obdobje zaprosene pomoči je prejelo 104 lastnikov gozda, v skupni višini 270.135,41 EUR. Za drugo obdobje pa je odločbe prejelo 34 lastnikov gozda, v skupni vrednosti 71.070 EUR. Izplačana sredstva po tem odloku so tako skupaj znašala 341.205,41 EUR.

3. Ostali izredni ukrepi za blaženje posledic epidemije COVID-19

- *Izjemna začasna pomoč kmetom ter mikro, malim in srednjim podjetjem*

Objavljen je bil javni razpis za ukrep iz PRP 2014–2020, in sicer izjemna začasna podpora kmetom ter mikro, malim in srednjim podjetjem, ki jih je kriza zaradi COVID-19 še posebej prizadela, zaradi zmanjšanja prodaje proizvodov javnim zavodom. Glavni cilj razpisa je olajšanje likvidnostnih težav, za ta ukrep pa je bilo načrtovanih 3,5 milijona EUR. Pogoj za pridobitev podpore je, da je upravičenec v času od 13. marca 2020 do 12. junija 2020 utrpel več kot 30 % izpada dohodka od prodaje proizvodov javnim zavodom s področja vzgoje in izobraževanja, glede na enako obdobje v letu 2019. V tem času (13.03.2019-12.06.2019) so morala kmetijska gospodarstva ali nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ustvariti prihodke od prodaje javnim zavodom najmanj v višini 7.000 EUR, mala, srednja in velika podjetja pa vsaj 50.000 EUR. Višina finančnega nadomestila je bila odvisna od obsega izpada prihodka.

- *Pomoč v okviru Odloka o nadomestilu plačila priveza v ribiških pristaniščih¹⁴*

Do nadomestila so bili upravičeni ribiči za plačilo priveza v ribiških pristaniščih, saj se je morski gospodarski ribolov soočal z začasno zaustavitvijo oziroma zmanjšano prodajo iztovorjenih rib (zaprtje gostinskih obratov, italijanskega trga ipd.). Za omilitev nastalih razmer je bil ribičem povrnjen strošek pristojbine za uporabo privezov v ribiških pristaniščih. Del tega stroška lahko ribičem prispeva tudi lokalna skupnost. Če znesek, ki ga prispeva lokalna skupnost presega 60 % celotnega zneska, se nadomestilo po tem odloku zniža za razliko med celoletnim zneskom in zneskom lokalne skupnosti. Sredstva po tem odloku se zagotovijo v okviru splošne proračunske rezervacije.

- *Znižanje vodnega povračila za gojenje vodnih organizmov*

Na podlagi 84. člena zakona ZIUZEOP se imetnikom vodne pravice za posebno rabo vode za gojenje sladkovodnih in morskih organizmov, ki imajo zaradi posledic epidemije zmanjšane možnosti izvajanja te vodne pravice in s tem zmanjšane možnosti pridobivanja prihodkov, oprosti plačilo vodnega povračila za obdobje od 16. marca 2020 do 31. maja 2020, v višini 40 %.

¹⁴ Odlok o nadomestilu priveza v ribiških pristaniških zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 113/2020)

6 PRVA OCENA EKONOMSKIH REZULTATOV KMETIJSTVA

Prve ocene kazalcev ekonomskih računov za kmetijstvo (ocena KIS) kažejo, da bodo dohodki v kmetijstvu v letu 2020 realno višji v primerjavi s predhodnim letom, višji bodo tudi v primerjavi s preteklim petletnim povprečjem. Izboljšanje ekonomskih rezultatov bo po prvih ocenah predvsem posledica večjega fizičnega obsega rastlinske pridelave ob nekoliko nižjih cenah¹⁵ na agregatni ravni; zelo dobre letine so bile zlasti v sadjarstvu, pri pridelavi žita in krompirja, zaradi večje površine pa se je povečala tudi pridelava oljnic.

V primerjavi s preteklim letom se bo po prvih ocenah fizični obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov povečal (rastlinska pridelava okoli 8 %, živinoreja okoli 1 %), pri čemer bodo cene tako rastlinskih pridelkov kot tudi cen v okviru živinoreje na agregatni ravni nižje kot v letu prej. Ob malenkostno večjem obsegu bo vrednost vmesne porabe realno nižja kot v preteklem letu zaradi nižjih vrednosti večine vrst stroškov, predvsem energentov, gnojil, krme, veterinarskih izdatkov ter semena in sadik. Ker bo več razpoložljive doma pridelane krme, bodo po naši oceni potrebe po kupljeni močni krmi manjše. Po prvih ocenah se bo faktorski dohodek kmetijstva v primerjavi s predhodnim letom realno povečal za več kot 5 % in bo nad ravnijo zadnjega petletnega povprečja.

V primerjavi z letom prej bodo kazalci dohodka na agregatni ravni po prvih ocenah pomembno ugodnejši pri pridelavi sadja zaradi dobre letine in hkrati višjih cen; pri jabolkih bodo povprečne cene na ravni leta 2020 predvsem odraz višjih cen jabolk letine 2019. Ugodnejši ekonomski rezultati za leto 2020 so ocenjeni tudi za pridelavo žita zaradi rekordne letine najpomembnejših treh vrst žita (pšenice, ječmena in koruze za zrnje); pri koruzi pa tudi zaradi občutno višjih cen. Vrednost pridelave krompirja in oljnic naj bi bila po prvih ocenah višja v primerjavi z letom poprej, predvsem zaradi občutno večjih pridelkov.

V okviru živinoreje prve ocene kažejo na izboljšanje dohodkovnih kazalcev le pri medu, in sicer zaradi občutno večje pridelave v primerjavi s slabim predhodnim letom. Letošnja pridelava medu pa bo še vedno pod zadnjim petletnim povprečjem.

Manj ugodni kazalci dohodka na agregatni ravni bodo po prvih ocenah v okviru rastlinske pridelave v vinogradništvu in vinarstvu (pomembno nižje cene pri malce večji pridelavi) in pri pridelavi zelenjadnic (nižje cene pri pričakovani malce večji pridelavi). V okviru živinoreje bodo po prvih ocenah ekonomski rezultati večinoma slabši v primerjavi z letom 2019; pri prireji goveda zaradi nižjih cen, pri prireji prašičev pa zaradi manjšega obsega prireje. Vrednost perutnine bo kljub večji prireji manjša zaradi nižjih cen, pri drobnici pa bo ostala na ravni preteklega leta (nekoliko manjša prireja in nekoliko višje cene). Za prirejo mleka so ocenjeni slabši ekonomski rezultati, in sicer zaradi nižjih cen ob večji prireji. Zaradi nekoliko nižjih cen je ocenjena malce nižja vrednost tudi pri prireji jajc.

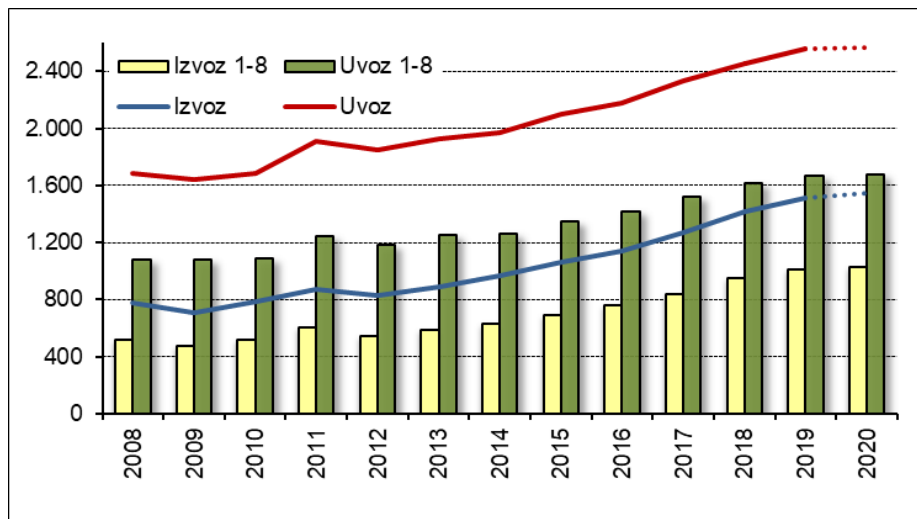
Na dohodke v kmetijstvu na agregatni ravni od proračunskih podpor najmočneje vplivajo neposredna plačila in ukrepi PRP (predvsem plačila za OMD, plačila KOPOP in naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje). Proračunske podpore bodo v letu 2020 na agregatni ravni nekoliko višje kot v predhodnem letu (ocena KIS), predvidoma bo večje črpanje sredstev iz programa PRP, več izplačil bo tudi iz naslova izrednih interventnih ukrepov, predvsem v povezavi z epidemijo COVID-19.

¹⁵ Agregatni indeksi cen, ki izhajajo iz podatkov ekonomskih računov za kmetijstvo, niso povsem primerljivi z indeksi cen, ki jih izkazuje statistika cen in so podani v poglavju 4. Razlike so predvsem v utežeh, ki so uporabljene za izračun agregatnih indeksov.

7 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Začasni podatki o zunanji trgovini kažejo, da bo v letu 2020 vrednost blagovne menjave agroživilskih proizvodov s tujino ponovno preseгла blagovno menjavo preteklega leta, vendar bo rast manjša kot v preteklih letih. Pri tem bo zunanjetrgovinski primanjkljaj na letni ravni malenkost manjši. V prvih osmih mesecih leta 2020 je vrednostni izvoz agroživilskih proizvodov dosegel 1.030 milijonov EUR, vrednostni uvoz pa je znašal 1.675 milijonov EUR.

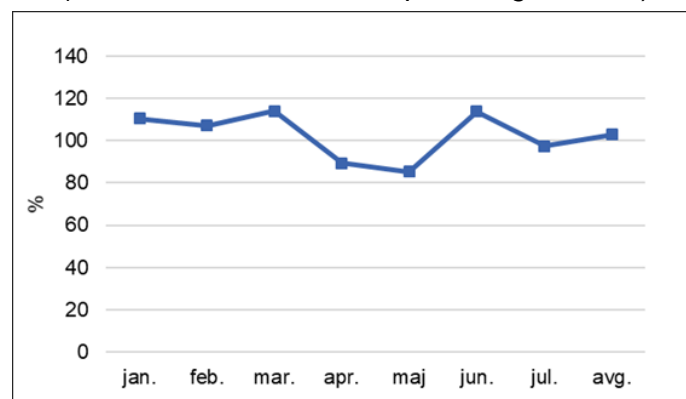
Slika 4: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov v obdobju januar–avgust 2008–2020 in januar–december 2007–2019 ter ocena za leto 2020 (mio EUR)

Vir: SURS, KIS (obdelava in ocena 2020)

V prvem četrtletju leta 2020 je vrednostni izvoz agroživilstva naraščal glede na preteklo leto. Izvoz je bil v tem obdobju višji za 11 % kot v istem obdobju leta 2019. Največji porast glede na isti mesec preteklega leta je bil zabeležen v marcu (+14 %), predvsem zaradi večjega izvoza sadja, izdelkov iz mesa, skupine pijače, alkoholi in kis, raznih živil in krme. V drugem četrtletju 2020 je zaradi vpliva epidemije COVID-19 vrednost izvoza agroživilstva na medletni ravni upadla za 4 %, najizraziteje v maju (za 15 % glede na isti mesec v letu 2019). V juniju se je izvoz zopet okrepil in je bil vrednostno za 14 % višji od izvoza v istem mesecu preteklega leta. V juliju se je izvoz agroživilstva nekoliko zmanjšal, v avgustu pa nekoliko povečal glede na preteklo leto. V vseh prvih osmih mesecih leta 2020 je bil vrednostni izvoz večji od povprečja zadnjih petih let (2015–2019).

Slika 5: Indeks izvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2020 (tekoči mesec / isti mesec preteklega leta; %)

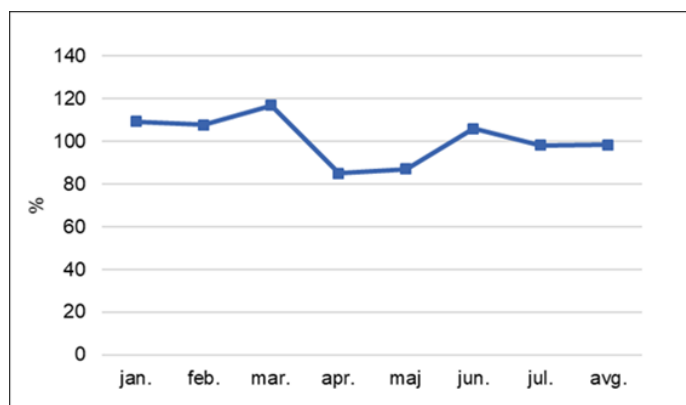

Vir: SURS, obdelava KIS

V prvih osmih mesecih leta 2020 skupaj se je glede na enako obdobje leta 2019 izvoz agroživilstva povečal za skoraj 2 %, s čimer se je rast umirila. Tako kot v predhodnem letu, se je izvoz povečal v večini pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov. Najbolj, za dobrih 44 %, se je povečal izvoz sadja, ki je tako predstavljal 8 % v strukturi celotnega izvoza. Izvoz se je povečal tudi v skupinah ostanki in odpadki živil, krma (+13 %), žive živali (+4 %) in pri izdelkih iz mesa (+3 %). V omenjenem obdobju se je vrednostni izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki v strukturi celotnega izvoza predstavljajo drugo najpomembnejšo skupino (12 %), povečal za 1 %, izvoz pri skupini pijače, alkoholi in kis pa je ostal na ravni preteklega leta. Na drugi strani se je vrednostni izvoz v prvih osmih mesecih leta 2020 pri nekaterih pomembnejših skupinah proizvodov zmanjšal. Največje zmanjšanje izvoza je bilo zabeleženo pri skupini meso (−12 %). Izvoz v skupini razna živila, ki je sicer v omenjenem obdobju ponovno zajemal največji delež v strukturi celotnega izvoza (16 %), se je zmanjšal za dobre 4 %. Tudi pri večini ostalih manj pomembnih skupin je bil izvoz vrednostno manjši kot v predhodnem letu. Pri tem velja omeniti izvoz vrtnin, ki je bil manjši za 22 %.

Uvoz agroživilskih proizvodov v obdobju prvih osem mesecev leta 2020 skupaj se je po začasni podatkih glede na enako obdobje lani malenkostno povečal in ostal na podobni ravni, pri čemer se je rast uvoza umirila. Analiza po posameznih mesecih je pokazala, da je vrednostni uvoz, podobno kot izvoz, naraščal v prvem četrtletju leta 2020 glede na preteklo leto. Uvoz je bil v tem obdobju višji za 12 % kot v istem obdobju leta 2019, največji porast pa je bil zabeležen v marcu glede na isti mesec predhodnega leta (+17 %). Zaradi vpliva epidemije COVID-19 je uvoz agroživilstva v drugem četrtletju 2020 na medletni ravni upadel bolj kot izvoz, in sicer za 8 %. Najizrazitejši padec je bil zabeležen v aprilu (−15 %), ki mu je sledil drugi najizrazitejši padec v maju (−13 %). Razmere pri uvozu agroživilstva so se v naslednjih mesecih izboljšale. V juniju je bil zabeležen porast glede na isti mesec preteklega leta (+6 %), v juliju in avgustu pa ponoven, vendar ne tako izrazit padec (−2 % v obeh). Le v aprilu in maju je bil vrednostni uvoz od vseh prvih osmih mesecev leta 2020 manjši od povprečja zadnjih petih let (2015–2019).

Slika 6: Indeks uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2020 (tekoči mesec / isti mesec preteklega leta, %)

Vir: SURS, obdelava KIS

Od pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov se je v prvih osmih mesecih leta 2020 vrednostno najbolj povečal uvoz sadja (+23 %), ki je predstavljal največji delež v strukturi uvoza (11 % v strukturi po podatkih za leto 2020). Sledil mu je uvoz skupin odpadki in ostanki živil, krma (+8 %), izdelki iz žit, moke in škroba ali mleka (+5 %) ter mleko in mlečni izdelki (+2 %). Uvoz se je med pomembnejšimi skupinami vrednostno najbolj zmanjšal pri mesu (−13 %) in vrtninah (−11 %). Manjši kot v letu prej je bil tudi uvoz pijač, alkohola in kisa (−6 %), tudi v večini ostalih manj pomembnih skupin je bil uvoz vrednostno manjši kot v

preteklem letu. Uvoz raznih živil, ki predstavlja drugo najpomembnejšo skupino v strukturi uvoza, pa je ostal na ravni predhodnega leta.

Preglednica 9: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; leto 2019 ter obdobje januar–avgust v letih 2019 in 2020

CT	Ime	IZVOZ				UVOZ			
		000 EUR			Indeks	000 EUR			Indeks
		2019	1-8 2019	1-8 2020	1-8 2020 / 1-8 2019	2019	1-8 2019	1-8 2020	1-8 2020 / 1-8 2019
01	Žive živali	51.465	33.573	34.864	103,8	33.013	19.398	19.468	100,4
02	Meso in drugi užitni klavn. proizv.	117.266	77.763	68.183	87,7	248.551	151.575	132.567	87,5
03	Ribe, raki	14.187	10.605	8.869	83,6	74.609	51.106	42.347	82,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	177.614	120.790	122.556	101,5	178.264	116.542	118.774	101,9
05	Proizvodi živalskega porekla	3.549	2.067	1.819	88,0	7.749	4.532	4.464	98,5
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	13.264	9.773	10.557	108,0	52.653	36.678	35.048	95,6
07	Užitne vrtnine	38.108	29.950	23.284	77,7	150.010	114.397	101.796	89,0
08	Užitno sadje	84.762	57.967	83.689	144,4	216.111	143.903	177.282	123,2
09	Kava, čaj, začimbe	38.073	26.059	22.476	86,3	78.667	51.137	46.091	90,1
10	Žitarice	61.408	34.249	38.473	112,3	82.447	52.383	50.412	96,2
11	Proizvodi mlinске industrije	11.254	7.545	7.317	97,0	36.952	25.394	25.018	98,5
12	Oljna semena in plodovi	49.672	25.961	23.247	89,5	41.147	25.457	25.411	99,8
13	Šelak, gume, rastl. sok, ekstrakti	17.088	11.372	12.444	109,4	16.462	10.583	11.309	106,9
14	Rastlinski material za pletarstvo	31	28	9	31,4	1.074	648	483	74,5
15	Masti in olja	44.618	28.187	26.047	92,4	84.311	54.994	50.054	91,0
16	Izdelki iz mesa	115.613	77.950	80.035	102,7	90.040	59.183	63.090	106,6
17	Sladkor in sladk. proizvodi	35.062	22.182	22.251	100,3	74.739	43.126	40.072	92,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	31.785	17.371	21.615	124,4	109.804	58.883	61.951	105,2
19	Izd. iz žit, moke, škroba ali mleka	80.244	51.074	49.792	97,5	184.318	116.034	121.592	104,8
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	16.040	10.737	12.831	119,5	106.049	69.731	69.317	99,4
21	Razna živila	240.221	173.495	165.914	95,6	198.983	135.698	135.285	99,7
22	Pijače, alkoholi in kis	140.257	96.048	96.364	100,3	173.255	114.455	107.489	93,9
23	Ostanki in odpadki živil, krma	129.606	84.386	95.339	113,0	232.821	151.601	163.462	107,8
24	Tobak	2.974	1.834	2.116	115,3	89.661	55.690	72.377	130,0
	Skupaj agroživilski proizvodi	1.514.161	1.010.964	1.030.090	101,9	2.561.690	1.663.130	1.675.157	100,7

Vir: SURS, obdelava KIS

Na osnovi začasnih podatkov za prvih osem mesecev leta 2020 je Slovenija, podobno kot v predhodnem letu ohranila pozitivni zunanjetrgovinski saldo v skupinah razna živila, izdelki iz mesa, žive živali ter mleko in mlečni izdelki, začasni podatki pa kažejo na presežek tudi v skupini šelak, gume ipd.

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca v skupini žive živali se je zaradi večje rasti izvoza od uvoza povečala za 9 %. Nasprotno se je pri izdelkih iz mesa po začasnih podatkih za prvih osem mesecev leta 2020 bilanca poslabšala glede na enako obdobje v letu 2019. Pozitiven zunanjetrgovinski saldo pri skupini razna živila, ki je v preteklem triletnem obdobju (2017–2019) izkazoval vsakoletno rast, se je v primerjavi s predhodnim letom močno zmanjšal. Prav tako se je na osnovi začasnih podatkov poslabšala zunanjetrgovinska bilanca mleka in mlečnih izdelkov, ki je predvsem posledica povečanega uvoza mleka in smetane ter fermentiranih izdelkov. Manjši presežek je izkazan tudi v skupini v skupini šelak, gume ipd., pri kateri zunanjetrgovinska bilanca sicer med leti zelo niha. V vseh ostalih skupinah je bil uvoz vrednostno večji od izvoza, pri čemer se je primanjkljaj pri mesu in vrtninah zmanjšal, pri sadju pa povečal.

8 STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V SLOVENIJI

Po podatkih zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja 69.902 KMG, kar je za 4.744 KMG manj kot leta 2010, ko je bil izveden zadnji popolni popis KMG.

Leta 2020 je bilo izvedeno statistično raziskovanje *Popis kmetijskih gospodarstev 2020* s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva. Zbirajo se podatki o površinah, živinoreji, uporabi gnojil, delovni sili in dopolnilnih dejavnostih na KMG. Podatki se zbirajo s pomočjo vprašalnika, uporabljeni pa so tudi podatki iz nekaterih administrativnih virov, katerih skrbnik je MKGP. Nekateri osnovni podatki Popisa kmetijskih gospodarstev 2020 bodo objavljeni konec marca 2021 (začasni podatki), medtem ko bodo končni podatki na voljo v oktobru 2021.

Raba zemljišč

Leta 2016 so KMG v Sloveniji uporabljala nekaj manj kot 480 tisoč ha KZU, kar je za odstotek več kot leta 2010. V strukturi KZU še vedno prevladujejo trajni travniki in pašniki, ki zajemajo več kot polovico vseh površin (57 %), sledijo njive in vrtovi (37 %) ter trajni nasadi (6 %). V celotnem obravnavanem obdobju 2010–2016 se ti strukturni deleži niso bistveno spremenili.

Preglednica 10: KMG po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) v Sloveniji; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks 2016/2010	Površina KZU (ha)		Indeks 2016/2010
	2010	2016		2010	2016	
KMG s KZU	74.455	69.820	93,8	474.432	479.589	101,1
KMG z njivami	63.272	66.675	105,4	170.144	176.518	103,7
KMG s sadovnjaki in oljčniki	22.161	20.717	93,5	10.082	11.297	112,1
KMG z vinogradi	26.328	23.041	87,5	16.351	15.241	93,2
KMG s travniki in pašniki	61.949	60.401	97,5	277.492*	276.244*	99,6

* skupni pašniki niso vključeni

Vir: SURS

Ker se je število KMG zmanjšalo, površina KZU pa se je malenkost povečala, se je povprečna velikost KMG povečala iz 6,4 ha v letu 2010 na 6,9 ha v letu 2016.

Po podatkih iz leta 2016 je 66.675 KMG obdelovalo skoraj 177 tisoč ha njiv. To je za dobrih 5 % več KMG in za 4 % več površin njiv kot leta 2010. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 2,6 ha njiv, kar je praktično enako kot leta 2010.

V letu 2016 je bilo v Sloveniji dobrih 60 tisoč KMG s trajnimi travniki in pašniki (86 % vseh KMG), ki so skupaj obdelovala dobrih 276 tisoč ha travinja. V primerjavi s popisom v letu 2010 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za dobra 2 %, medtem ko je površina travnikov in pašnikov ostala skoraj nespremenjena. Ta gospodarstva so v letu 2016 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za dobra 2 % več kot v letu 2010.

V letu 2016 se je s sadjarstvom in oljkarstvom ukvarjalo skoraj 21 tisoč KMG, ki so obdelovala dobrih 11 tisoč ha trajnih nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj manj kot 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne sadovnjake pa skoraj 18 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 41 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa se je zmanjšalo za 10 %. V letu 2016 je bilo z intenzivnimi sadovnjaki zasajenih 3,9 tisoč ha površin, kar je dober odstotek manj kot leta 2010. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali nekaj več kot 6,4 tisoč hektarjev površin, kar je 21 % več kot leta 2010. S pridelavo oljk se je v letu 2016 ukvarjalo skoraj 1,9 tisoč KMG, ki so

obdelovala nekaj več kot tisoč hektarjev površin. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z oljkami povečalo za 9 %, površine pa so se povečale za 16 %.

Z vinogradi se je v letu 2016 v Sloveniji ukvarjalo 23 tisoč KMG, ki so skupaj obdelovala nekaj več kot 15 tisoč ha vinogradov. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za 12 %, medtem ko so se površine vinogradov zmanjšale za 7 %. Kljub temu, da se je povprečna površina vinogradov na KMG v primerjavi z letom 2010 povečala za skoraj 7 %, pa znaša povprečna velikost vinograda zgolj 0,66 ha na KMG.

Živinoreja

V Sloveniji se je v letu 2016 z živinorejo ukvarjalo 55.782 KMG, kar je za 2.866 KMG manj kot leta 2010. Ta KMG so skupaj redila 418.684 glav velike živine (GVŽ), kar je primerljivo z letom 2010. Živinorejska KMG v povprečju redijo 7,5 GVŽ, kar je za 4 % več kot leta 2010 (7,2 GVŽ).

Preglednica 11: Struktura KMG z živino v Sloveniji; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks 2016/2010	Število živine		Indeks 2016/2010
	2010	2016		2010	2016	
KMG z živino (v GVŽ)	58.648	55.782	95,1	421.553	418.684	99,3
KMG z govedom	36.119	32.805	90,8	472.333	486.014	102,9
KMG s kravami molznicami	10.953	9.572	87,4	107.957	111.115	102,9
KMG s prašiči	26.441	22.649	85,7	382.031	273.359	71,6
KMG z ovci	6.181	6.150	99,5	137.737	134.929	98,0
KMG s kozami	4.214	4.598	109,1	34.864	38.564	110,6
KMG s piščanci	2.911	5.514	189,4	2.797.207	3.941.612	140,9
KMG s kokoši nesnicami	34.837	36.711	105,4	1.500.192	1.607.519	107,2

Vir: SURS

Govedoreja (prireja govejega mesa skupaj s prirejo mleka) ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V letu 2016 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo skoraj 33 tisoč KMG, kar predstavlja slabo polovico vseh KMG (47 %). Število govedorejskih kmetij se je v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 9 %, medtem ko se je povprečna velikost črede povečala, in sicer iz 13,1 glave na 14,8 glave na KMG.

Kot kažejo zadnji razpoložljivi podatki raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je nekaj manj kot 10 tisoč KMG imelo krave molznice. Med leti 2010 in 2016 se je njihovo število zmanjšalo za 13 %. Velikost črede vseh krav molznic pa se je v tem obdobju povečala za dobre 3 %, tako da so KMG skupaj redila nekaj več kot 111 tisoč krav molznic. V povprečju so ta KMG v letu 2016 redila 11,6 molznice, kar je skoraj 18 % več kot leta 2010, kar kaže na to, da se nadaljujejo procesi koncentracije in specializacije reje.

Tudi v prašičereji se nadaljujejo strukturne spremembe. V letu 2016 se je s prašičerejo ukvarjalo nekaj manj kot 23 tisoč KMG, kar je skoraj 4 tisoč KMG manj kot leta 2010. Ta gospodarstva so v letu 2016 skupaj redila nekaj več kot 273 tisoč prašičev, kar je 28 % manj kot leta 2010. Ta KMG so v povprečju redila 12,1 prašičev na KMG, kar je nekoliko manj kot leta 2010, ko so redila 14,4 prašičev na KMG.

Število KMG z drobnico se v letu 2016 ni bistveno spremenilo. Kmetij z rejo ovc je v primerjavi z letom 2010 manj za slab odstotek, medtem ko je kmetij z rejo koz za 9 % več. Na KMG z ovci so leta 2016 redili skoraj 135 tisoč ovc, kar je dva odstotka manj kot leta 2010. V tem obdobju se je čreda na KMG s kozami povečala za slabih 11 %, tako da te kmetije sedaj redijo nekaj manj kot 40 tisoč koz. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG zmanjšalo iz 22,3 na 21,9 živali, pri kozah pa povečalo iz 8,3 na 8,4 živali na KMG.

V letu 2016 je piščance redilo 5,5 tisoč KMG, kar je skoraj enkrat več (+89 %) kot leta 2010. Ta KMG so skupaj redila skoraj 4 milijone kljunov, kar je za 41 % več kot leta 2010. Velika večina rejcev (93 %) redi do 100 kljunov, kar predstavlja manj kot 3 % celotne jate. Pri tržno usmerjenih rejah je v obdobju od zadnjega popolnega popisa prišlo do povečanja koncentracije prireje. Število tistih, ki redijo med 5 in 10 tisoč piščancev se je v letu 2016 zmanjšalo za 29 %, medtem ko je bilo rejcev, ki redijo nad 10 tisoč piščancev za 12 % več kot leta 2010.

V letu 2016 je nekaj manj kot 37 tisoč KMG redilo 1,6 milijona kokoši nesnic. Med leti 2010 in 2016 se je število KMG z nesnicami povečalo za dobrih 5 %, medtem ko se je velikost jate povečala za 7 %. Še vedno prevladuje samooskrbni način reje, saj je tudi v letu 2016 velika večina rejcev (99 %) redila do 100 kljunov. Ti rejci so redili dobro četrtno (27 %) celotne jate. Pri tržno usmerjenih rejah je med zadnjima popisoma prišlo do povečanja koncentracije prireje. Število tistih, ki redijo med 3 in 5 tisoč kokoši nesnic, se je v letu 2016 zmanjšalo za 43 %, medtem ko je bilo rejcev, ki redijo nad 5 tisoč kokoši nesnic, za 9 % več kot leta 2010.

Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Na KMG je v letu 2016 delalo 199.071 oseb, kar je 6 % manj kot leta 2010. Večina jih je delala na družinskih kmetijah (97 %), preostali pa v kmetijskih podjetjih in zadrugah. V celotnem obravnavanem obdobju 2010–2016 se to razmerje ni pomembno spremenilo.

Vložek dela skupaj s sezonskim in priložnostnim delom ter strojnimi storitvami, izražen v polnovrednih delovnih močeh (PDM), je leta 2016 znašal 79.967 PDM. To je za 4 % več kot ob popisu leta 2010.

Povprečno KMG zaposluje 1,14 PDM, kar je 11 % več kot leta 2010. Za slabe 3 % pa se je povečal tudi vložek dela na enoto površine KZU, ki znaša okoli 17 PDM na 100 ha KZU.

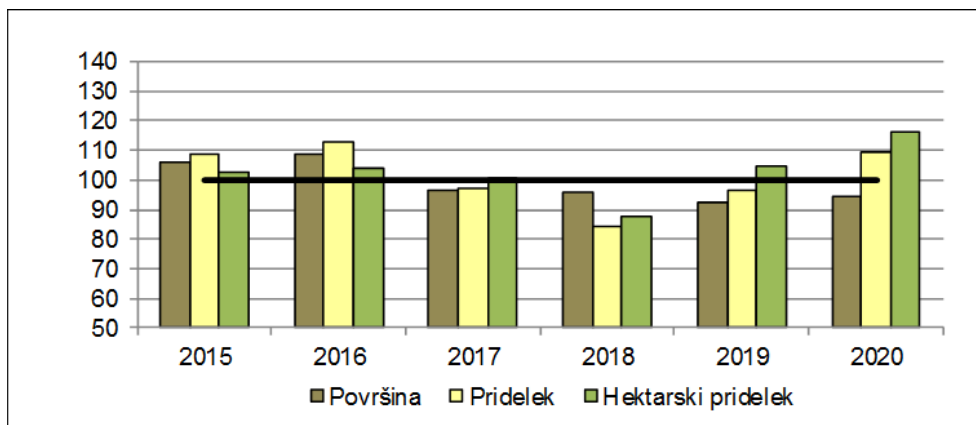
Spremembe velikostne strukture kažejo, da se tako pri kmetijskih zemljiščih, kot tudi v živinoreji dogajajo procesi koncentracije proizvodnje, kar pozitivno vpliva na povečanje produktivnosti dela v kmetijstvu.

9 PREGLED PO POMEMBNEJŠIH KMETIJSKIH TRGIH

9.1 Pšenica

V Sloveniji je bila v letu 2020 pšenica požeta s približno 27 tisoč ha njiv. To je slaba 2 % več kot leta 2019 in 6 % pod povprečjem površine v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019). Rekordni hektarski pridelek je bil s 5,9 t/ha za dobro desetino večji kot v letu 2019. Predvsem zaradi izredno bogate letine je znašal pridelek pšenice v skupnem obsegu približno 157 tisoč ton, kar je 13 % več kot v letu prej in za slabo desetino nad ravnijo povprečja 2015–2019. Po podatkih Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) je žetev pšenice potekala med 28. in 33. tednom. Kakovost požete pšenice je bila med slabšimi v zadnjih letih, pridelek je imel podpovprečno vsebnost beljakovin in sedimentacijsko vrednost, medtem ko sta bila hektolitrska masa in število padanja nadpovprečna v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem.

Slika 7: Osnovni proizvodni kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

Svetovni pridelek pšenice 2020/21 bo ostal blizu ravni leta prej, kar je približno 764 milijonov ton. Manjši pridelek pšenice se pričakuje v vseh večjih svetovnih pridelovalkah, z izjemo Rusije, Kanade, Avstralije in Kazahstana (IGC, 2020). Pridelek pšenice v Evropi (Short-term outlook..., 2020; DG AGRI, 2020) je predvsem zaradi sušnih razmer skoraj 12 % manjši kot leta 2019. Med pomembnejšimi pridelovalci naj bi pridelali pomembno manj pšenice v Franciji (–26 %), Nemčiji (–4 %) in Romuniji (–41 %), več pa v Španiji (+39 %) in na Poljskem (+9 %). V sosednjih državah so manj pšenice pridelali na Madžarskem (–10 %), malenkost več in približno toliko kot v letu prej pa na Hrvaškem (+2 %), v Italiji in Avstriji. Površine pšenice v državah članicah EU so bile skoraj 6 % manjše kot leto prej, povprečen hektarski pridelek pa je bil s 5,6 t/ha manjši za 6 %.

Cene pšenice so v letu 2020 na svetovnem in evropskem trgu po padanju v prvi polovici leta, zadnjih nekaj mesecev v porastu. Po podatkih Evropske komisije je bila cena pšenice na ravni EU v prvih devetih mesecih leta 2020 v povprečju za odstotek nižja kot v enakih mesecih leta 2019. V Sloveniji pa je bila cena pšenice v prvih devetih mesecih leta 2020 zaradi višjih cen v letu 2019 v povprečju nižja za približno desetino (Agri-food markets, 2020).

Po podatkih tržno informacijskega sistema (TIS) na ARSKTRP so v času žetve 2020 v Sloveniji odkupili 57.948 ton pšenice, kar je 27 % manj kot ob žetvi predhodne letine.

Približno 30 % odkupljene količine je predstavljala krma pšenica, kar je nekoliko manjši delež kot v letu 2019 (36 %).

Preglednica 12: Odkup in kakovost pšenice v času žetve; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
SKUPAJ (t bruto)**	92.283	93.384	56.426	79.282	57.948	73,1
Prevezeto (t bruto)	65.799	76.242	32.359	50.530	40.846	80,8
Odkupna cena (EUR/t)	138,9	152,2	161,4	168,4	153,7	91,3
Surove beljakovine (%)	12,99	13,17	13,89	14,55	13,18	90,6
Hektolitrska masa (kg/100 l)	79,7	78,2	77,0	77,4	80,3	103,8
Število padanja (FN)	350,51	356,15	309,08	325,94	362,31	111,2
Sedimentacijska vrednost	46	44	51	51	42	82,4
Vlaga (%)	13,04	12,2	13,07	12,94	13,18	101,9
Primesi (%)	2,9	4,1	2,9	2,5	2,5	101,6

* Podatki se nanašajo na poročevalce, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 t pšenice v času žetve.

** Skupna količina prevzete/odkupljene pšenice v času žetve.

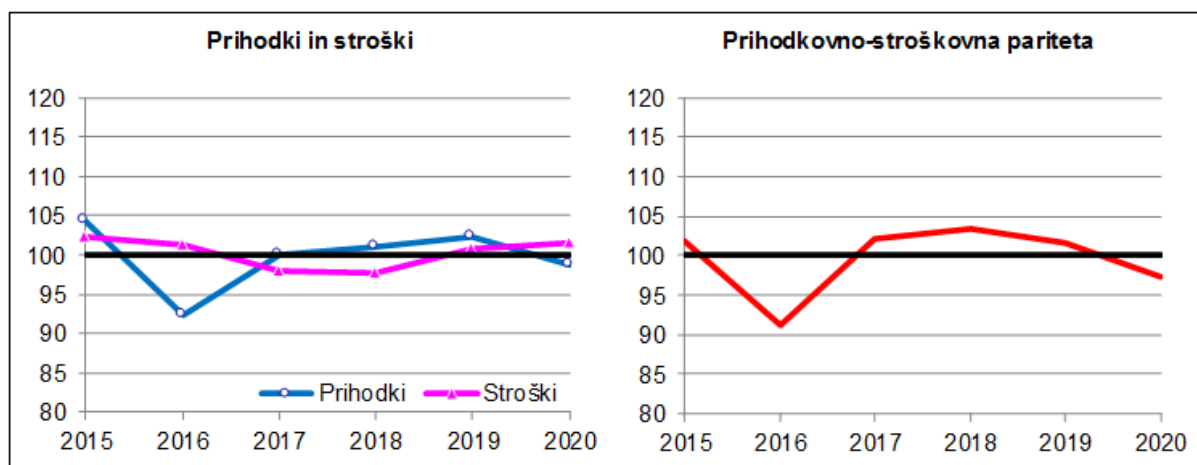
Vir: ARSKTRP

Po podatkih ARSKTRP so bile odkupne cene krušne pšenice v šestih tednih žetve 2020 kar za slabo desetino nižje kot v letu 2019 in so se gibale od 150,0 do 155,6 EUR/t. V povprečju je odkupna cena pšenice v času žetve 2020 po podatkih TIS znašala 153,7 EUR/t.

Na podlagi modelnih kalkulacij, ki veljajo za čas spravila letine pri nespremenjenem pridelku in enaki tehnologiji ter ne upoštevajo stroškov skladiščenja, ocenjujemo, da so se skupni stroški pridelave pšenice zvišali za slab odstotek, odkupna cena pšenice po podatkih SURS (julij–september) pa je bila v času spravila letine 2020 za 6 % nižja (146 EUR/t) kot ob enakem času leta 2019.

Proračunske podpore (osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento, proizvodno vezano plačilo in vračilo trošarin), ki imajo velik delež v strukturi prihodkov pridelovalcev žita, naj bi po trenutno znanih podatkih v letu 2020 zaradi višjih trošarin ostale zelo blizu ravni leta prej. Ocenjujemo, da naj bi se ob predpostavki skoraj enakih proračunskih podpor vrednost pridelave pri pšenici v primerjavi z letom prej znižala za 4 % in bo dober odstotek pod povprečjem zadnjih petih let.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

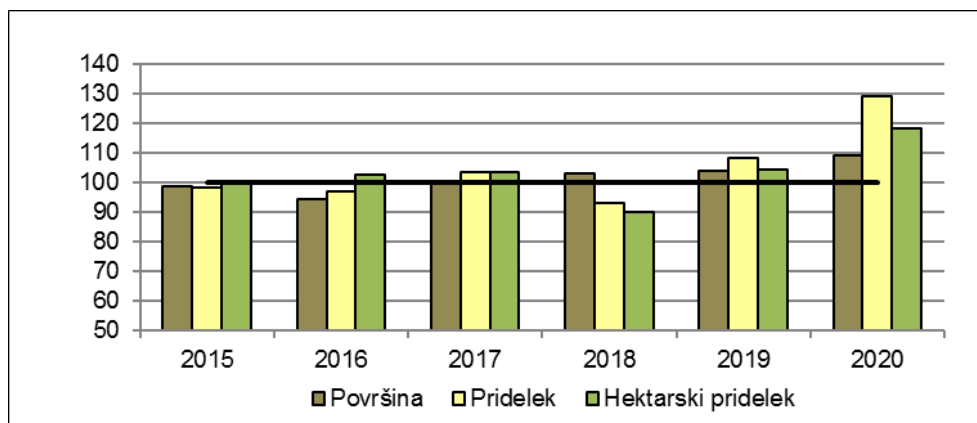
Na majhno povprečno spremembo stroškov pridelave pšenice so vplivale relativno majhne spremembe cen vseh pomembnejših inputov. Stroški domačega dela, ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji pa so se zvišali za slabe 4 %. Največje spremembe so bile zaradi padca cen goriva pri stroških domačih strojnih storitev (–2 %) in gnojil (+2 %), katerih cene so bile ob jesenski setvi (cene NPK) še vedno nekoliko višje kot ob setvi letine 2019. Verjetno bo malenkostno zvišanje stroškov pridelave in podobna raven proračunskih podpor ob padcu odkupnih cen pšenice vplivalo na poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je nekoliko pod povprečjem zadnjih petih let, ko so bile ekonomske razmere le v letu 2016 močno podpovprečne.

Na podlagi trenutno znanih podatkov ocenjujemo, da so se ekonomske razmere pridelave pšenice v letu 2020 predvsem zaradi znižanja prihodkov poslabšale, vendar so verjetno ekonomski rezultati večine pridelovalcev zaradi količinsko zelo dobre letine le malenkost slabši kot v letu prej.

9.2 Ječmen

Površina z ječmenom, ki ima v Sloveniji močan trend rasti, se je tudi v letu 2020 povečala (+5 %) in bila z 22 tisoč ha največja doslej. Na 9 % večji površini kot v povprečju zadnjih petih let (2015–2019) je bilo tudi zaradi nadpovprečne letine pridelanega 19 % več ječmena kot v letu prej. Priderek ječmena je bil s 122 tisoč tonami za skoraj 30 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Hektarski pridelek ječmena je bil z rekordnih 5,5 t/ha močno nadpovprečen in za 13 % večji kot v letu 2019.

Slika 9: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

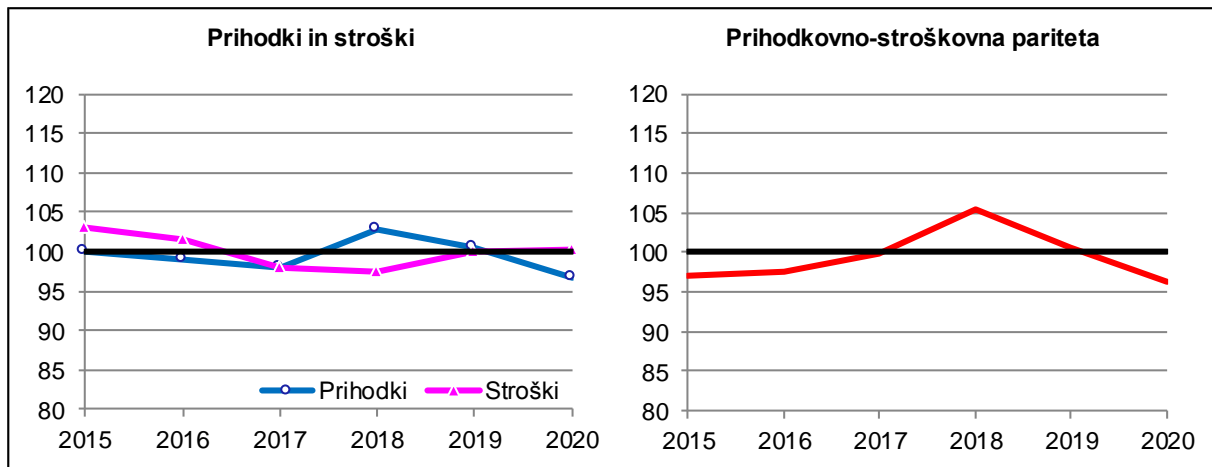
Vir: SURS (preračuni KIS)

Pridelava ječmena v EU ostaja stabilna, po ocenah na podlagi trenutno znanih podatkov Evropske komisije je pridelava v letu 2020 zaradi slabše letine na 2 % večjih površinah za približno odstotek manjša kot v letu 2019 (Short-term outlook..., 2020; DG AGRI, 2020).

Smer gibanja odkupnih cen ječmena na ravni EU je bila v letu 2020 podobna kot pri pšenici, vendar je bil padec cen ječmena v povprečju prvih devetih mesecev leta 2020 v primerjavi z enakim obdobjem leta prej večji (–8 %) kot pri pšenici (–1 %) (Agri-food markets, 2020). Enako gibanje kot odkupne cene pšenice imajo po trenutnih podatkih SURS tudi cene ječmena v Sloveniji, ki naj bi se po napovedih statistike na letni ravni znižale za 8 %. Podobno so se spremenile tudi odkupne cene ječmena v času žetve in največjega odkupa v obdobju julij–avgust. V tem obdobju so cene znašale v povprečju 125 EUR/t in so bile v primerjavi z letino 2019 nižje za 7 %.

Ekonomske razmere pri pridelavi ječmena letine 2020 naj bi bile zaradi nižjih odkupnih cen in približno enakih stroškov pridelave slabši kot v letu prej.

Slika 10: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

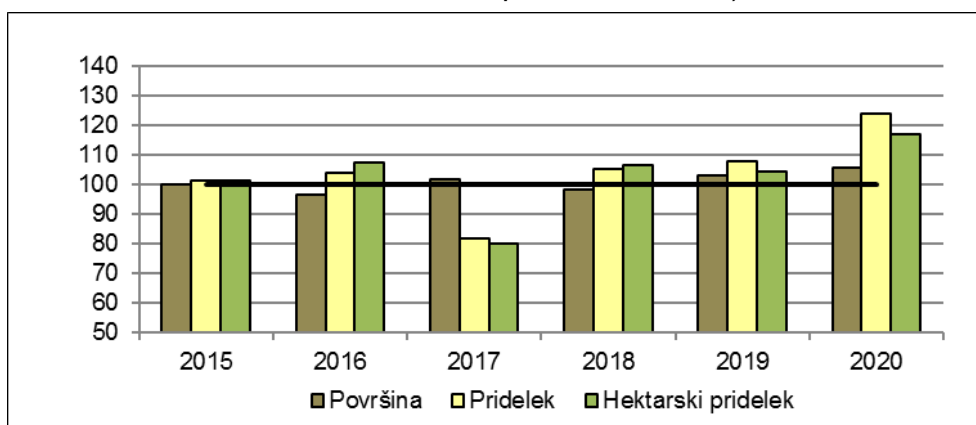
Na podlagi prvih ocen modelnih kalkulacij pričakujemo, da naj bi bila vrednost pridelave ječmena nižja za približno 4 %, stroški pa bodo ostali na ravni leta prej. Ocenjeni prihodek naj bi bil ob skoraj enakih proračunskih podporah zaradi nižjih odkupnih cen nižji za 4 %. Po za zdaj znanih podatkih naj bi se cenovno-stroškovna pariteta pri pridelavi ječmena v letu 2020 poslabšala za približno štiri odstotne točke in bo pod ravnijo zadnjega petletnega obdobja. Kljub nižjim odkupnim cenam pa na podlagi trenutnih podatkov ocenjujemo, da bo ekonomski položaj tržnih pridelovalcev ječmena zaradi rekordne letine verjetno zelo podoben kot v letu prej.

9.3 Koruza za zrnje

Koruza za zrnje je bila v letu 2020 pospravljena s slabih 40 tisoč ha njiv, kar je malce več kot v letu prej (+2 %) in tudi več od povprečja zadnjega petletnega obdobja (+6 %). Hektarski pridelek koruze je bil ponovno presežen. Po začasnih podatkih SURS je hektarski pridelek koruze ocenjen na 10,4 t/ha (8,9 t/ha v povprečju zadnjih petih let). Skupni pridelek koruze za zrnje zaradi odlične letine in večjih površin obsega kar 414 tisoč ton (+15 %) in za skoraj četrtino presega povprečje v letih 2015–2019.

Napovedi kažejo, da naj bi bil svetovni pridelek koruze za zrnje v letu 2020/21 približno za 3 % večji od lanskega in ponovno rekorden (IGC, 2020). Pomembno večje pridelke pričakujejo predvsem v ZDA in Braziliji. V državah EU pa bo po trenutnih ocenah na približno enakih površinah pridelane 14 % koruze manj kot v letu prej. Največji vpliv na manjšo pridelavo so imele sušne razmere v Romuniji in Bolgariji, medtem ko so bili pridelki koruze v Franciji (+6 %), Italiji in na Madžarskem večji ali pa zelo podobni kot v letu prej (Short-term outlook..., 2020; DG AGRI, 2020).

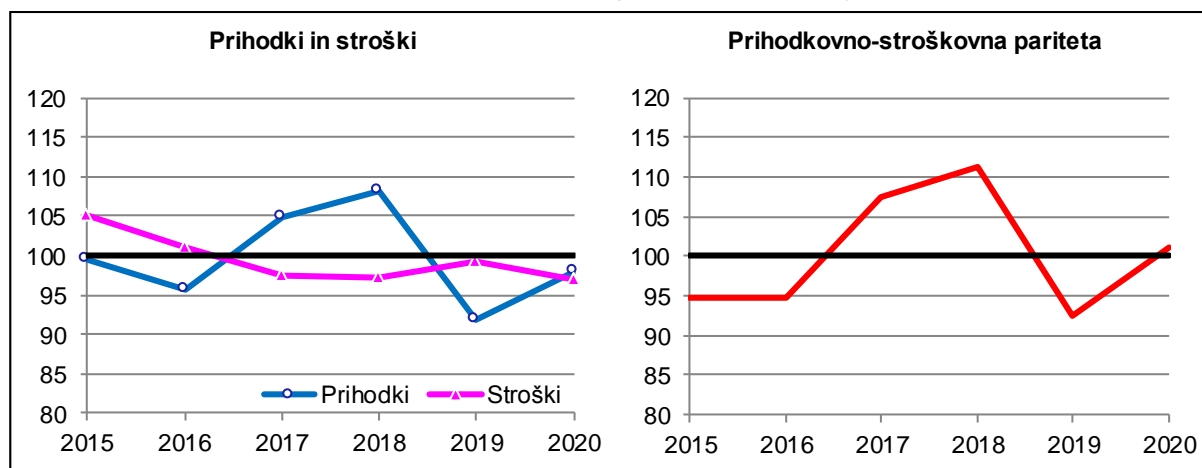
Slika 11: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

Cene koruze na svetovnih trgih, ki imajo po letu 2012 trend zniževanja s pogostimi manjšimi vmesnimi nihanji, so v letu 2020 višje kot lani, vendar še vedno ostajajo na relativno nizki ravni. Po podatkih Evropske komisije so bile cene koruze na povprečni ravni EU v prvih devetih mesecih leta 2020 večinoma v porastu, v primerjavi z enakimi meseci leta 2019 so bile v povprečju 1 % višje (Agri-food markets, 2020). Tudi cene koruze za zrnje v Sloveniji v letu 2020 z občasnimi mesečnimi nihanji pretežno rastejo. Po napovedih statistike naj bi bile odkupne cene koruze na letni ravni 2020 višje za 10 %, na kar naj bi vplivala predvsem pospešena rast cen v zadnjih mesecih leta.

Slika 12: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

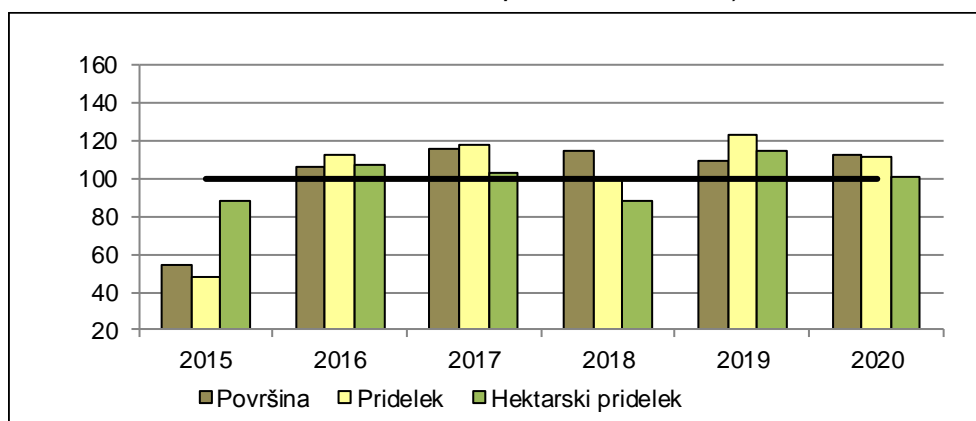
Modelne ocene na podlagi modelnih kalkulacij, ki veljajo za čas spravila letine pri nespremenjenem pridelku in enaki tehnologiji ter ne upoštevajo stroškov skladiščenja, kažejo, da so bili v času spravila letine 2020 stroški pridelave koruze za zrnje nižji za približno 2 %. Med pomembnejšimi vrstami stroškov so se po modelnih ocenah v primerjavi s predhodno letino še najbolj znižali stroški gnojil (–6 %), katerih cene so se močno znižale v začetku leta 2020 (predvsem cene dušičnih gnojil). Nižji so bili tudi stroški najetih storitev (–4 %), na kar so vplivali nižji stroški sušenja, in zaradi pomembno nižjih cen goriva tudi stroški domačih strojnih storitev (–2 %). Nižji so bili tudi stroški sredstev za varstvo rastlin (–1 %). Višji pa so bili stroški semena (+3 %) in domačega dela (+4 %).

Zvišanje cen koruze v letu 2020 (ocene na podlagi trenutno dostopnih podatkov kažejo na zvišanje sezonske odkupne cene v jesenskem času september–november za približno 8 %), ob sočasnem znižanju stroškov pridelave in malce višjih proračunskih podporah, bo verjetno vplivalo na močno izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je ob navedenih predpostavkah približno na ravni povprečja zadnjih petih let. Ekonomski rezultati pridelovalcev koruze v letu 2020 naj bi bili glede na rekordno letino, predvideno gibanje odkupnih cen in stroškov pridelave mnogo boljši kot v zelo slabem letu 2019, vendar še vedno slabši kot v ugodnih letih 2017 in 2018.

9.4 Oljna ogrščica

Površina oljne ogrščice se je v letu 2020 rahlo povečala, na 3,3 tisoč ha, kar je 2 % več kot v letu prej, vendar še vedno mnogo manj kot v letih 2007–2014, ko je bilo te oljnice na slovenskih njivah največ. Letina oljne ogrščice je bila z 2,6 t/ha mnogo slabša od lanske (–12 %), vendar je ostala na ravni zadnjega petletnega obdobja (2015–2019). Kljub malo večji površini je bilo zaradi slabše letine pridelano okoli 8,5 tisoč ton oljne ogrščice, kar je približno desetino manj kot v letu prej in za 12 % več v primerjavi z zadnjim petletnim povprečjem.

Slika 13: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

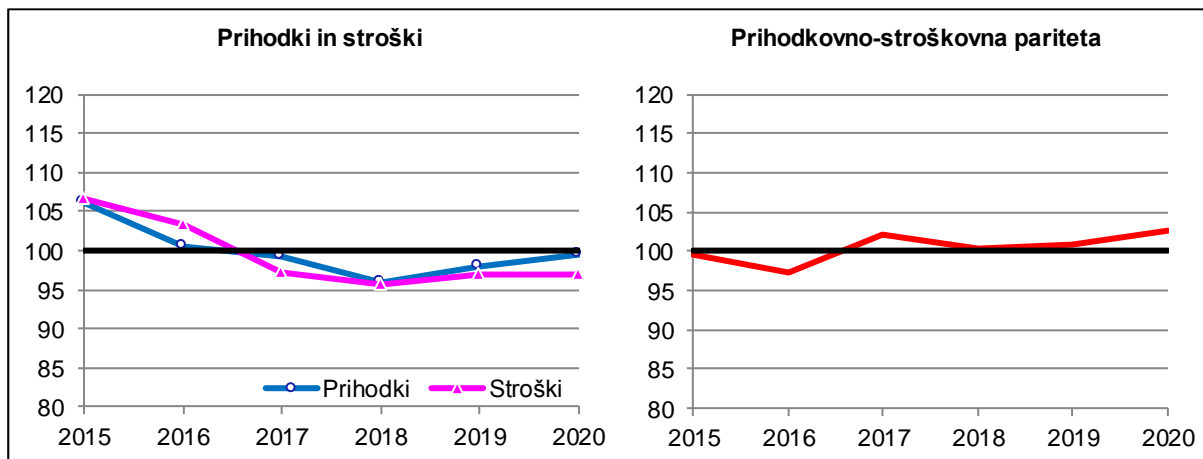

Vir: SURS (preračuni KIS)

Svetovni pridelek oljne ogrščice naj bi se v letu 2020 nekoliko povečal, prav take napovedi so tudi za države EU. Ob malo večji površini in boljši letini se v EU pričakuje nekoliko boljši pridelek (+4 %), ki pa bo še vedno precej zaostal za zadnjim petletnim povprečjem. Cene oljne ogrščice so se tako na trgih EU kot v Sloveniji v letu 2020 nekoliko povišale (Oilseeds and Protein Crops market situation..., 2020). V času spravila letine 2020 (julij–avgust) so po podatkih statistike v Sloveniji oljno ogrščico odkupovali v povprečju po 319 EUR/t, kar je za 2 % nad ravnijo enakega obdobja lani.

Trenutne ekonomske razmere na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so v času spravila letine 2020 stroški pridelave oljne ogrščice ostali na ravni leta prej, pri tem pa so bile spremembe cen inputov obojesmerne. Zvišali so se stroški domačega dela in kapitala, ki so zaradi rasti plač v letu 2020 porasli za približno 4 %, višji so bili tudi stroški semena (+8 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno 6–odstoten delež. Nižji kot v letu prej so bili zaradi zmanjšanja cen goriva stroški domačih strojnih storitev (–2 %), medtem ko so stroški gnojil, najetih storitev in sredstev za varstvo rastlin ostali blizu ravni leta prej.

Slika 14: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

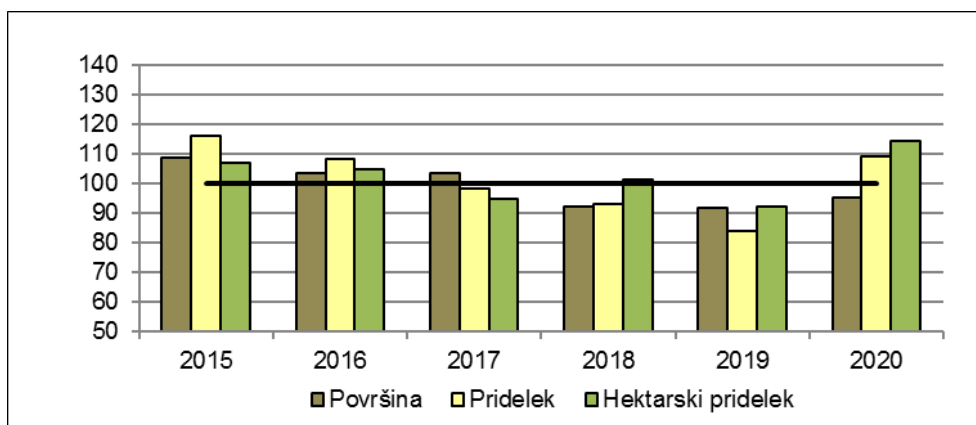
Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi malce višjih odkupnih cen pri skoraj nespremenjenih stroških pridelave izboljšala in je nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Zaradi pomembno slabše letine pa ocenjujemo, da bodo ekonomski rezultati pridelovalcev oljne ogrščice v povprečju verjetno slabši kot v predhodnem letu.

9.5 Krompir

Površina krompirja se je v letu 2020 povečala za približno 4 %, vendar zaradi zmanjševanja v preteklih letih ostaja 5 % pod povprečjem obdobja let 2015–2019. Po prvih ocenah statistike smo krompir pridelovali na 2,9 tisoč ha njiv. Podatki napovedujejo zelo dobro letino, hektarski pridelek (29,4 t/ha) naj bi bil v povprečju za slabo četrtno večji od skromnega lanskega. Skupni pridelek krompirja, 86 tisoč ton, bo v primerjavi z letom prej po prvih ocenah večji za 30 % in za skoraj desetino nad povprečjem zadnjih petih let.

Letina krompirja v največjih pridelovalkah Severne in Zahodne Evrope je boljša kot v sušnem letu prej. V teh državah naj bi pridelali slabih 5 % več krompirja kot v letu 2019. V svetovnem merilu se je povpraševanje po krompirju za predelavo zaradi COVID-19 močno zmanjšalo, zato v naslednjem letu načrtujejo zmanjšanje posajenih površin s to poljščino (NEPG, 2020).

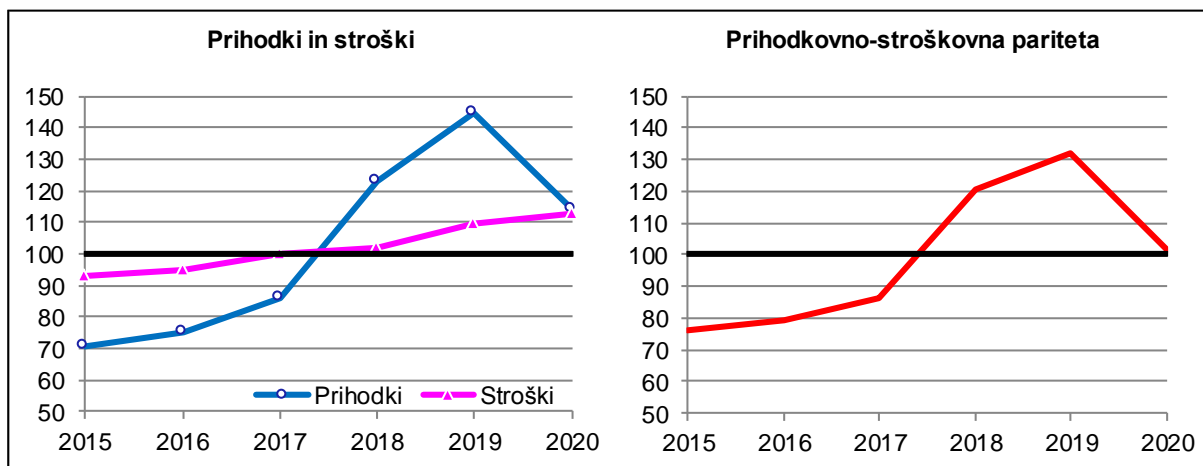
Slika 15: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

Po napovedih statistike naj bi se slovenske odkupne cene krompirja po štirih letih rasti na letni ravni leta 2020 znižale za 11 %. Odkupne cene zgodnjega krompirja so bile v mesecih junij–avgust 2020 v primerjavi z enakim obdobjem leta 2019 nižje za dobrih 20 %. Tudi cene poznega krompirja, ki predstavlja glavnino pridelka v Sloveniji, naj bi bile, glede na raven pridelave v Sloveniji in drugje po Evropi, v zadnjih mesecih leta 2020 precej nižje kot v enakem obdobju lani. Na podlagi razpoložljivih podatkov ocenjujemo, da bo odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času (september–november) verjetno vsaj petino nižja kot jeseni leta 2019, ko je bila med najvišjimi do sedaj.

Slika 16: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Po trenutnih ocenah modelnih kalkulacij so se stroški pridelave krompirja v povprečju zvišali za približno 3 %. Na precejšnje zvišanje stroškov so vplivale predvsem višje cene semena (+7 %) in fitofarmaceutskih sredstev (+3 %), pa tudi stroški domačega dela, ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, ki so se zvišali za slabe 4 %. V primerjavi s predhodno letino pa so bili nižji stroški gnojil (–5 %) in domačih strojnih storitev (–1 %).

Zaradi pričakovane zelo dobre letine krompirja v letu 2020, pri nižjih odkupnih cenah, poslabšanje ekonomskega položaja pridelovalcev verjetno ne bo tako zelo izrazito kot kaže padec prihodkovno-stroškovne paritete. Ekonomski rezultati pridelave krompirja pa bodo verjetno kljub poslabšanju še vedno dobri.

9.6 Jabolka, hruške in breskve

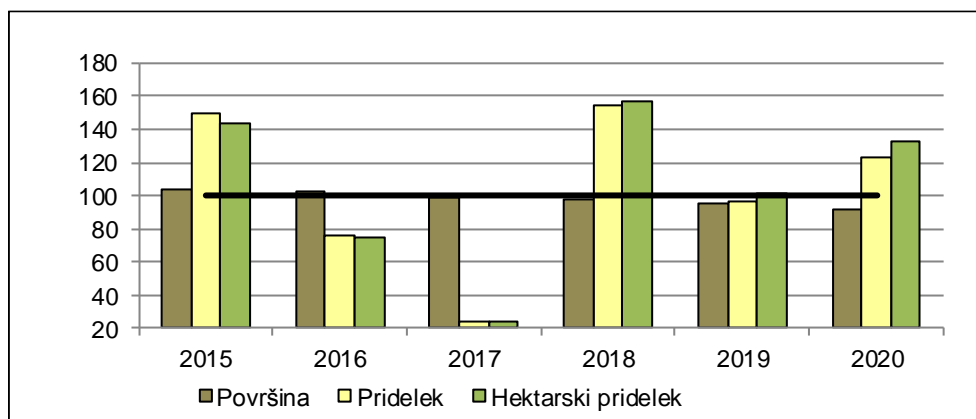
V Sloveniji je bila letina sadja tako v intenzivnih kot ekstenzivnih nasadih kljub pomladanskim pozebam zelo dobra in je presegla povprečje zadnjega petletnega obdobja (2015–2019). V intenzivnih nasadih so bili doseženi večji hektarski pridelki pri večini pomembnejših sadnih vrst, saj so po prvih ocenah v letu 2020 slabše obrodile le breskve in marelice, ki jih je prizadela spomladanska pozeba. Tudi v ekstenzivnih sadovnjakih je bila letina sadja boljša kot v letu prej, saj so bili pridelki jablan, hrušk, češenj, višenj in sliv pomembno večji.

Ekonomske razmere v sadjarski panogi so v zadnjih letih zelo spremenljive. Sledijo si izredno dobre in izredno slabe letine. Odkupne cene različnih vrst sadja pa med posameznimi leti in sezonsko zelo nihajo. Na stanje v sadjarstvu najbolj vplivajo jabolane, ki imajo največji delež v strukturi sadovnjakov. V letu 2020 so se pri jabolkih močno odrazile visoke odkupne cene letine 2019, ki bodo zelo verjetno pomembno vplivale na povečanje cen jabolok na povprečni letni ravni. Zaradi velike ponudbe jabolok letine 2020 in manjšega

povpraševanja pa so cene v jesenskih mesecih močno padle in bodo v primerjavi z enakimi meseci leta 2019 verjetno pomembno nižje (po trenutnih ocenah za približno 15 %).

Po prvih statističnih podatkih je bil v letu 2020 povprečni hektarski pridelek namiznih jabolk (intenzivni nasadi sadja) v primerjavi z letom prej in tudi v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem za približno tretjino večji. Sadjarji naj bi v intenzivnih nasadih ob nekoliko manjših površinah (–4 %) obrali približno 69 tisoč ton jabolk, kar je 27 % več kot v letu prej in 23 % več kot v povprečju zadnjih pet let

Slika 17: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

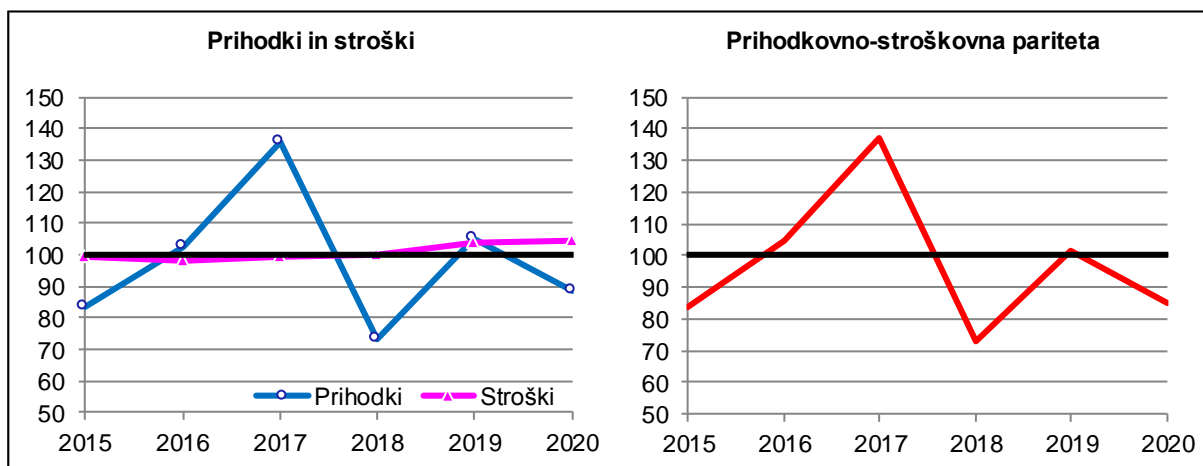
Vir: SURS (preračuni KIS)

V EU bo po napovedih Evropske komisije (Short-term outlook..., 2020) skupni pridelek jabolk v letu 2020 na ravni leta prej in za približno 2 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Po slabši letini 2019 dober pridelek jabolk pričakujejo na Poljskem (+17 %), deloma tudi zaradi povečanja površin (+10.000 ha), medtem ko v drugih pomembnejših pridelovalkah jabolk pričakujejo slabšo letino (Francija: –13 %; Nemčija: –4 %; Italija: –1 %). Manjši pridelek in skoraj prazne zaloge jabolk po EU naj bi vplivale pozitivno na trg z jabolki in na odkupne cene širše po Evropi in tudi v Sloveniji.

Odkupne cene namiznih jabolk so bile v prvih devetih mesecih leta 2020 približno za tretjino višje kot v enakih mesecih predhodnega leta, kar je predvsem odraz višjih cen jabolk letine 2019 v mesecih od januarja do avgusta. Cena namiznih jabolk je namreč v prvem reprezentativnem mesecu za tekočo letino (september) močno padla (za 43 % v primerjavi z avgustom) in je bila za 14 % nižja v primerjavi z enakim mesecem leta prej. Približno na ravni meseca septembra pa naj bi odkupna cena ostala tudi v zadnjih mesecih leta, čeprav so napovedi do konca leta precej nepredvidljive.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij je zelo verjetno košarica cen pri pridelavi jabolk (pri enakem pričakovanem pridelku) v povprečju ostala na ravni leta prej. Nekoliko višji so bili stroški najetega in domačega dela, ki so zaradi rasti plač v letu 2020 porasli za približno 6 % (minimalna plača) in 4 % (povprečna plača). Nižji kot v letu 2019 so bili stroški domačih strojnih storitev (–3 %), kar je posledica padca cen goriva, stroški sredstev za varstvo rastlin (–6 %) in stroški gnojil (–4 %), medtem ko so stroški zavarovanja in stroški naprave nasadov ostali blizu ravni leta prej.

Slika 18: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Gibanje stroškov pridelave jabolk je v zadnjih letih manj intenzivno od gibanja odkupnih cen. Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža razmerje med spremembami odkupnih cen in spremembami cen inputov, je v zadnjih letih zelo spremenljiva. Ekonomski položaj pri pridelavi jabolk letine 2020 se je, ob upoštevanju nižjih pričakovanih odkupnih cen v jesenskem času (po trenutnih ocenah približno -15%), kljub precej boljši letini verjetno poslabšal ter bo podpovprečen.

Letina hrušk v intenzivnih nasadih je bila v letu 2020 po ocenah SURS zelo dobra. Hektarski pridelek je bil z 21,3 t/ha za dobro polovico večji kot v letu prej. Površina nasadov se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala ($+7\%$), v njih so obrali približno 4.800 ton hrušk, kar je največ po letu 2004. Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij je bilo pri pridelavi namiznih hrušk gibanje stroškov v letu 2020 podobno kot pri jabolkih in je ostalo na ravni predhodnega leta, medtem ko so bile odkupne cene namiznih hrušk v jesenskih mesecih leta 2020 za desetino nižje. Ekonomski rezultati pri pridelavi namiznih hrušk bi lahko bili predvsem zaradi zelo dobre letine, kljub pričakovanim nižjim odkupnim cenam, malce boljši.

Letina breskev 2020 je po ocenah statistike predvsem zaradi spomladanske pozebe slabša od lanske. Po prvih ocenah je bil hektarski pridelek v intenzivnih nasadih s 7,7 t/ha za skoraj polovico manjši kot v letu prej in najmanjši po letu 2003, ki ga je tudi prizadela pozeba. Zaradi krčitve nasadov (-2%) in slabše letine je bil skupni pridelek breskev za polovico manjši kot v predhodnem letu in je za povprečjem zadnjega petletnega obdobja zaostal za 55 %.

Tudi v državah EU–27 se pričakuje slabša letina breskev. V letu 2020 je po prvih ocenah Evropske komisije pridelek breskev za skoraj četrtino manjši kot v letu prej in za skoraj četrtino pod povprečjem obdobja 2015–2019. Slabša letina breskev v državah EU–27 pa je pozitivno vplivala na gibanje odkupnih cen breskev širše po Evropi in v Sloveniji (Agri-food markets, 2020).

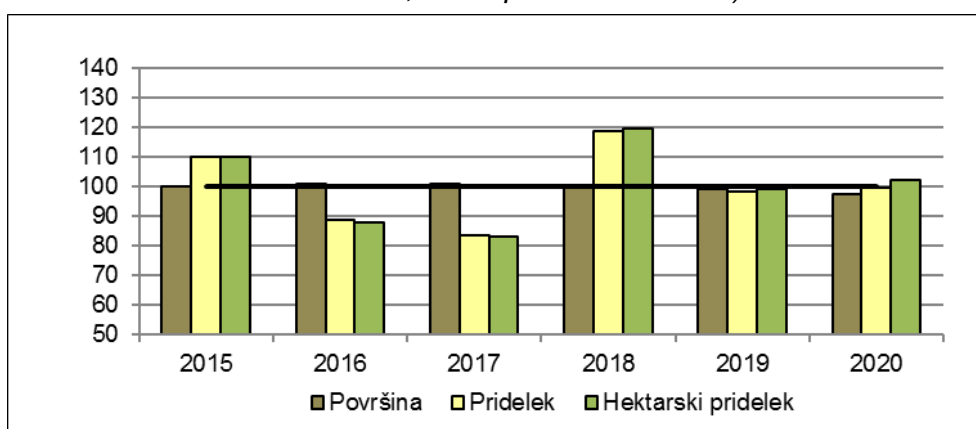
Zaradi majhne ponudbe breskev so se po podatkih SURS odkupne cene namiznih breskev zvišale. V obdobju julij–avgust so jih odkupovali v povprečju po 1,16 EUR/kg, kar je za 41 % več kot v enakem obdobju preteklega leta in za približno polovico več kot v povprečju zadnjih pet let. Letošnje leto je bila odkupna cena breskev za predelavo v Fructalu (0,23 EUR/kg) enaka kot v letu prej. V veljavi pa ostaja tudi višja končna odkupna cena breskev (0,28 EUR/kg), ki bodo predelane v izdelke blagovne znamke »Vipavska breskev«. Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij je bilo pri pridelavi namiznih breskev v letu 2020 gibanje stroškov

podobno kot pri jabolkih, medtem ko so bile odkupne cene namiznih breskev v povprečju pomembno višje. Pričakuje se, da bo ekonomski položaj pri pridelavi namiznih breskev, kljub višji odkupni ceni, zaradi izredno slabe letine letos slabši.

9.7 Grozdje in vino

Letina grozdja 2020 je po prvih ocenah tako po količini (+1 %) kot po kakovosti približno na ravni leta prej. Priderek belih sort se je malenkostno povečal (+2 %), pridelek pri rdečih sortah pa je bil za manj kot pol odstotka manjši. V vinogradih naj bi bilo pridelanega približno 106 tisoč ton grozdja zelo dobre kakovosti, kar je približno toliko kot v povprečju zadnjih petih let (2015–2019).

Slika 19: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

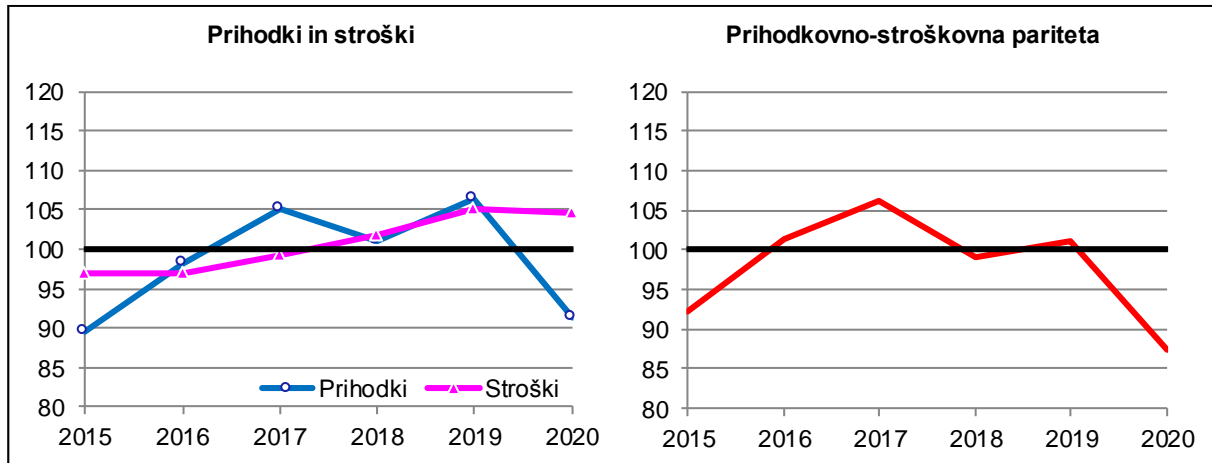
Vir: SURS (preračuni KIS)

Zelo dobra letina grozdja 2018 je povzročila veliko povečanje zalog vina in zamajala trg z vinom v Sloveniji. Na ravni leta 2019 se je zmanjšala tudi zunanja trgovina z vinom, izvoz je bil manjši kar za 22 %, poslabšala pa se je tudi bilanca zunanje trgovine (izvoz–uvoz). Negotove razmere na trgu z grozdem in vinom so se z epidemijo COVID-19 še dodatno zaostrele, zato so bili sprejeti nekateri ukrepi za pomoč vinskemu sektorju, ki so podrobneje predstavljeni v *poglavju 5.1*. Vinarji so lahko pridobili nadomestilo za izpad dohodka v proizvodnji vina zaradi nezmožnosti prodaje zalog in zmanjšanega obsega prodaje, uvedena sta bila ukrepa krizna destilacija in krizno skladiščenje vina ter ukrep zelena trgatev. Razmere na trgu z vinom so negativno vplivale na odkupne cene grozdja, ki naj bi se v Sloveniji v letu 2020 znižale vsaj za 15 %, cene vina pa naj bi bile tudi precej nižje; SURS napoveduje 8-odstotno znižanje cen vina na letni ravni. Podatki TIS za prvih devet mesecev leta 2020, ki vključujejo tudi vino namenjeno krizni destilaciji, kažejo, da se je prodaja vina s SGP na slovenskem trgu in v EU pri 30 % nižjih cenah povečala za četrtno. V primerjavi z enakim obdobjem leta 2019 so bile cene v Sloveniji nižje za 9 %, prodaja pa se je zmanjšala za 15 %. Na trgih EU se je predvsem zaradi velikih količin vina prodanih v krizno destilacijo prodaja vina SGP povečala za skoraj 3,5-krat, cena pa je v povprečju dosegla le slabo tretjino povprečne cene vina iz obdobja januar–september 2019.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja leta 2020 v povprečju znižali za odstotek. Višji so bili po naših ocenah le stroški domačega dela (+4 %), ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, in najetega dela (+6 %), ki so ocenjeni na podlagi minimalne plače v Sloveniji. Nižji pa so bili stroški fitofarmaceutskih sredstev (med –8 % in –10 %; veliko znižanje stroškov FFS je posledica zamenjave sredstev, ki jim je

potekla registracija), stroški naprave vinogradov (–2 %) in stroški domačih strojnih storitev (–3 %). Nižji so bili tudi stroški gnojil (–5 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno 3-odstoten delež.

Slika 20: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Pričakovano znižanje odkupnih cen (–15 %) pri odstotnem znižanju stroškov pridelave in približno enakih proračunskih podporah bo vplivalo na močno poslabšanje ekonomskega položaja pridelovalcev grozdja za prodajo, ki je tako ali tako že leta zelo slab. Po podatkih RPGV se približno 70 % pridelanega grozdja predela na kmetijskih gospodarstvih in prodaja kot vino. Vinogradniki bi brez kombinacije prodaje grozdja in vina zelo težko vztrajali v tej panogi, saj odkupne cene grozdja običajno zadoščajo komaj za pokritje variabilnih stroškov in amortizacije. Ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da naj bi bila neto dodana vrednost (tj. dohodek, namenjen pokritju stroškov domačega dela, prispevkov za socialno varnost in pravic iz dela) pri pridelavi grozdja v letih 2015–2020 zelo nizka (med –2 in 7 EUR na uro vloženega dela).

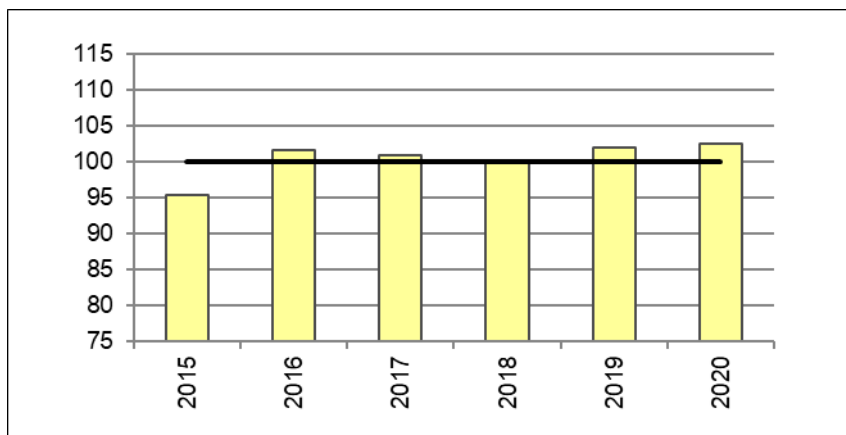
9.8 Meso govedi

Po trenutno razpoložljivih podatkih bo obseg prireje mesa govedi v letu 2020 podoben kot v letu 2019 in bo nad ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Ocene kažejo, da bo v letu 2020 število zaklanih govedi v slovenskih klavnica v primerjavi s predhodnim letom nekoliko večje (za okoli 2 %), za podoben odstotek pa bo večja tudi pridobljena masa mesa govedi. Tako bo povprečna masa govejih klavnih trupov podobna masi v letu prej, ko je bila s skoraj 310 kg/glavo največja do sedaj.

Med pomembnejšimi klavnimi kategorijami bo večji predvsem zakol bikov, starih do 24 mesecev (+5 %), večja pa bosta tudi zakol telic (+2 %) in klavnih telet (+3 %). Nekoliko manjši kot v letu 2019 pa bo zakol bikov starosti nad 24 mesecev (–2 %). Trend zakola krav, ki je od leta 2015 v porastu, se bo kot kažejo prve ocene za leto 2020, ustavil.

Slika 21: Spremembe prirasta govedi v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2020)

Razglasitev epidemije COVID-19 in z njo povezane številne omejitve so v letu 2020 občutno zaznamovale trg z govejim mesom. Najbolj se je to odrazilo na zmanjšanju prodaje po nekaterih ustaljenih prodajnih poteh, kot so gostinstvo in turizem ter številne ustanove s ponudbo hrane, kar je privedlo do pritiska na druge prodajne poti ter skladiščenje, posledično pa do pomembno nižjih odkupnih cen.

Na podlagi do sedaj znanih podatkov zunanje trgovine (prvih osem mesecev leta) se bo število izvoženih živali po dvakratnem zaporednem zmanjšanju (potem, ko je bil v letu 2017 največji izvoz doslej) v letu 2020 ponovno nekoliko povečalo. V primerjavi z letom 2019 bo izvoz večji za okoli 4 %. Število uvoženih živali pa bo v letu 2020 za okoli 5 % manjše kot leto prej.

Podrobnejši pregled po mesecih prvega polletja kaže, da je do nekoliko manjšega izvoza živih živali prišlo le v mesecu aprilu, medtem ko je bil izvoz živali v preostalih mesecih obdobja januar–junij 2020 večji kot v enakih mesecih predhodnega leta. V prvi polovici leta 2020 je bilo tako izvoženo za dobrih 6 % več živali kot v enakem obdobju leta 2019, razlog pa bi lahko bil v porastu števila uvoženih telet za pisanje v letu 2019. Uvoz telet za pisanje je bil v prvi polovici leta 2020 manjši kot v enakem obdobju leta 2019 (za približno tisoč telet), a število telet v prvem polletju še vedno močno presega število v enakih obdobjih let 2015–2018.

Podobne ugotovitve se kažejo tudi po pregledu polletnih podatkov uvoza in izvoza govejega mesa in izdelkov. Uvoz mesa in izdelkov je bil v polletju 2020 manjši kot v enakem obdobju leta 2019 (za okoli 12 %). Razlog za zmanjšanje je prav gotovo zapiranje ustanov s ponudbo hrane (šole, vrtci, gostinstvo itd.), saj je bil uvoz govejega mesa v prvih treh mesecih leta 2020 celo za desetino večji kot v enakem obdobju leta pred tem, v drugi četrtini leta 2020 pa je bil v primerjavi z drugo četrtino leta 2019 manjši za okoli četrtino.

V obdobju januar–junij 2020 se je zmanjšal tudi izvoz govejega mesa in izdelkov (–5 %), kar je posledica manjšega izvoza v drugi četrtini leta 2020 glede na enako obdobje leta pred tem, medtem ko je bil v prvi četrtini leta izvoz večji. Kljub temu skupna polletna količina izvoženega mesa močno presega količine v enakih obdobjih let 2015–2018.

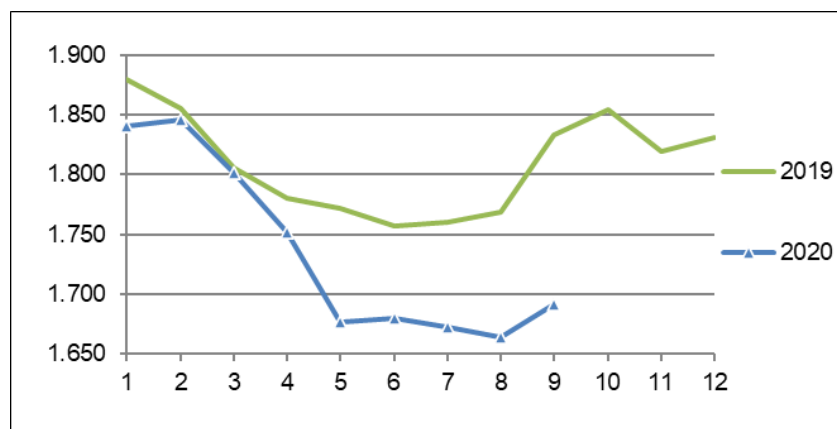
Ob večjem izvozu in manjšem uvozu govedi, bo neto izvoz živih živali zaradi prevladujočega izvoza (ta predstavlja okoli 80 % obsega zunanje trgovine z živimi živalmi), večji kot leta 2019 za okoli četrtino.

V letu 2020 so prevladovalе ugodne razmere za pridelavo krme, kar se odraža v stabilnem staležu govedi. Na podlagi podatkov desetih mesecev leta 2020 Registra govedi ocenjujemo, da bo število govedi konec leta ostalo na ravni leta 2019, so pa letošnje razmere na trgu vplivale na spremembe znotraj kategorij govedi, kar se bo odrazilo v strukturi zakola prve polovice leta 2021.

Na podlagi trenutnih podatkov Evropske komisije, se bodo v letu 2020 cene govejega mesa v večini držav članic EU znižale. Povprečna cena v EU za goveje meso je bila v polletju nižja za okoli 2 %, zaradi negotovih razmer na trgih, ki veljajo tudi v drugi polovici leta, pa se pričakuje še dodatno znižanje. Med državami članicami EU, kjer se je cena mladih bikov znižala najbolj (več kot 5 %) so Italija, Nizozemska in Slovenija, pri večini preostalih članic pa se je znižala za manj kot 5 %. V Veliki Britaniji ter v skandinavskih in baltskih državah pa se je cena govejega mesa celo nekoliko zvišala.

Cene govejega mesa v Sloveniji po navadi sledijo trendom gibanja cen v nekaterih zahodno evropskih državah, in tudi v letu 2020 je bilo tako. Odkupne cene v prvih devetih mesecih leta 2020 so se v primerjavi z enakim obdobjem leta 2019 znižale za 6 %, glede na trend zviševanja v jesenskih mesecih pa ocenjujemo, da bodo na povprečni letni ravni nižje za okoli 5 %, kar bo skupaj z znižanjem cen v letu 2019 privedlo do nivoja cen v letih 2011 in 2016.

Slika 22: Odkupne cene mlade pitane govedi (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020

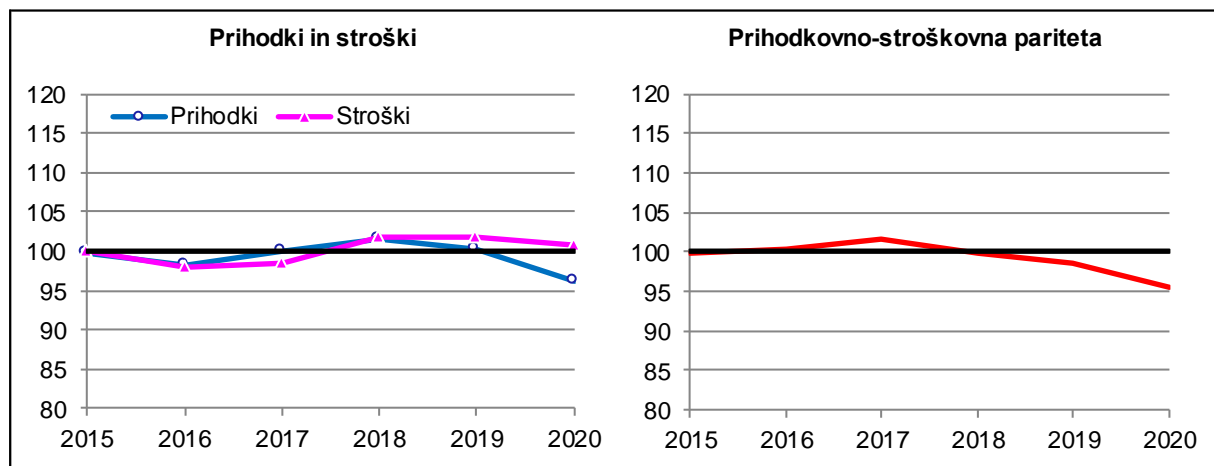

Vir: SURS

Po začasnih podatkih pa se bodo po pričakovanju leta 2020 v luči razmer epidemije COVID-19 znižale tudi cene drugih kategorij klavne govedi.

Po nekaj pretežno stabilnih letih bo stanje v priraji govejega mesa v letu 2020 najslabše v zadnjih nekaj letih. Po modelnih ocenah bodo skupni stroški priraje mesa mladega goveda za dober odstotek nižji kot leta 2019, kljub temu da je v zadnjem četrtletju leta prišlo do pomembnega povečanja cen dokupljene krme. Skupni stroški priraje bodo nižji predvsem zaradi cenejših telet za pitanje ter nižjih stroškov doma pridelane krme. V primerjavi z letom 2019 bodo predvsem višji stroški dela, delno pa tudi strošek najetih storitev.

Slika 23: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedu (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS

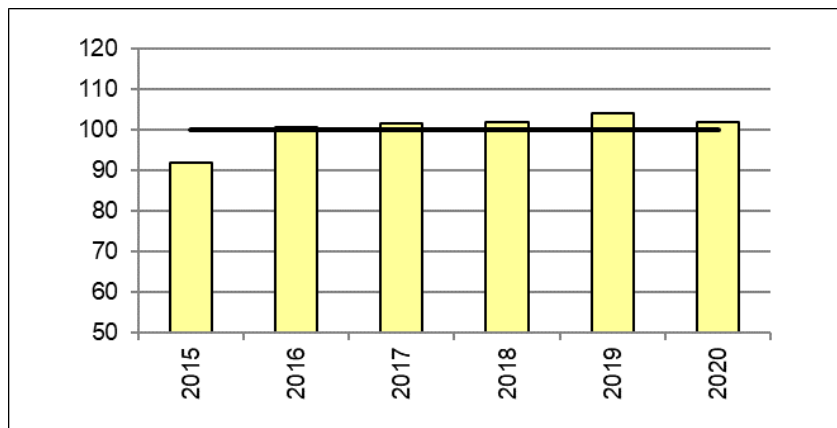
Poleg nižjih stroškov reje (za dober odstotek) bo v letu 2020 nižja tudi povprečna odkupna cena govejih pitancev (–5 %). Zaradi podobne vrednosti subvencij in nižje vrednosti gnoja pa bo za podobne odstopke nižja tudi vrednost proizvodnje. Zaradi občutno nižje ravni vrednosti proizvodnje bo, kljub nižjim stroškom reje, prihodkovno-stroškovna pariteta v letu 2020 ponovno slabša kot v letu prej in najslabša v zadnjem petletnem obdobju.

9.9 Meso prašičev

Na podlagi razpoložljivih podatkov ugotavljamo, da se je rast obsega priraje prašičjega mesa v obdobju let 2016–2019 v letu 2020 ustavila. Prav tako lahko na letni ravni pričakujemo, da se bo tudi skupna masa v klavnicah pridobljenega mesa prašičev zmanjšala. Kljub zmanjšanju skupnega števila zaklanih prašičev (za okoli 4 %) tekom leta 2020, bo po prvih ocenah prirast prašičev v primerjavi z letom 2019 manjši le za okoli 2 %, k čemur je prispeval večji obseg zunanje trgovine (predvsem uvoz) z živimi živalmi.

Razglasitev epidemije COVID-19 v marcu 2020 je vplivala tudi na zunanjo trgovino s prašiči in prašičjim mesom. V prvem polletju 2020 se je uvoz pujskov za pitanje v primerjavi z enakim obdobjem leta 2019 zmanjšal za okoli 10 %, pri čemer se je delno uvoz zmanjšal že v prvem četrtletju (pred epidemijo), nekoliko bolj pa v drugem četrtletju. Primerjava podatkov zunanje trgovine s prašičjim mesom prvega in drugega četrtletja leta 2020 z enakima obdobjema leta 2019 kaže, da se je izvoz mesa zmanjšal za tretjino že v prvem četrtletju, za enako pa tudi v drugem. To kaže, da na izvoz količine prašičjega mesa in izdelkov epidemija v prvem polletju leta 2020 ni imela pglavitnega vpliva, je pa imela vpliv na izvozne cene. Te so se sicer znižale že v prvi četrtini leta, nekoliko bolj pa v drugi četrtini leta.

Slika 24: Spremembe prirasta prašičev v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)

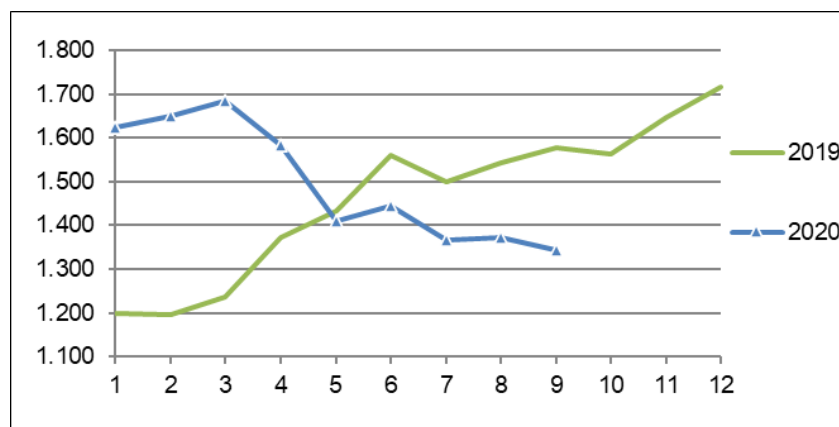

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2020)

Izrazit porast odkupnih cen prašičev v drugi polovici leta 2019, ki ga je povzročilo širjenje prašičje kuge (posledično je prihajalo do zapiranja trgov, omejevanja obsega prireje ter trgovanje s prašiči in prašičjim mesom) se je nadaljeval do marca 2020. Z marcem 2020 se je začel trend padanja odkupnih cen prašičev za zakol v EU. Ta je bil sprva v aprilu in maju, ko so v državi veljale številne omejitve za zajezitev širjenja virusa COVID-19, intenziven, nato pa do jesenskih mesecev zmeren.

Do znižanja odkupnih cen je prišlo v večini držav članic EU, le v baltskih in skandinavskih državah so cene ostale na enakem nivoju oziroma so se celo nekoliko zvišale. Na avstrijskem trgu, po katerem se slovenska mesnopredelovalna industrija najbolj zgleduje, se je cena prašičev v letošnjem letu gibala podobno kot v Sloveniji, pri čemer je bila vseskozi nižja od slovenskih cen (v povprečju za 3 %).

Slika 25: Odkupne cene pitanih prašičev (do 150 kg; živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020

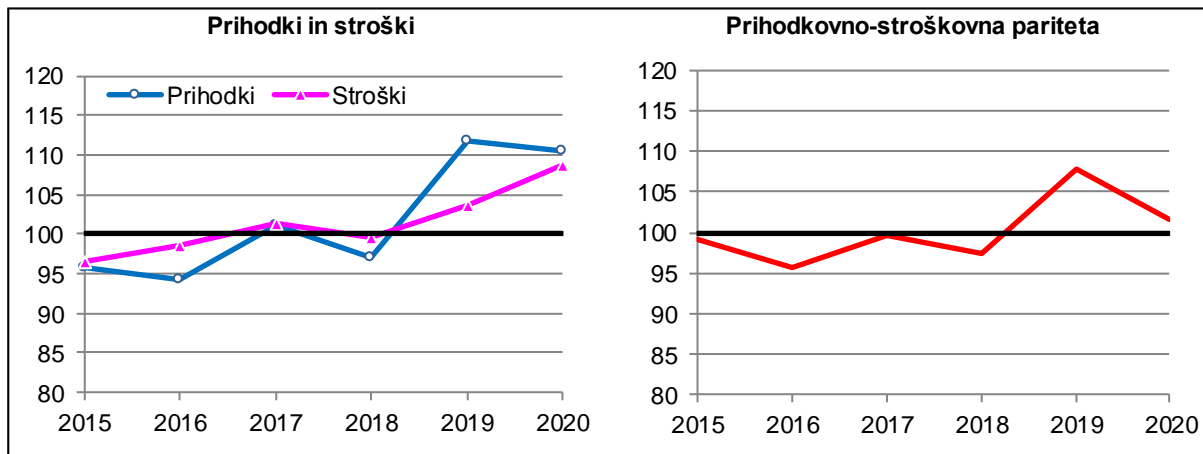
Vir: SURS

Trend zniževanja cen prašičev se bo po naših ocenah nadaljeval tudi v zadnji četrtini leta. Tako pričakujemo, da bo povprečna cena pitanih prašičev v letu 2020 za okoli odstotek nižja od povprečne cene leta 2019.

Na podlagi modelov ocenjujemo, da bodo v letu 2020 stroški materiala in storitev v primerjavi z letom prej višji za okoli 5 %. Razlog je v ponovno opaznem porastu cen pujskov (+10 %). Strošek krme, ki predstavlja skoraj polovico vseh stroškov, bo ostal na ravni predhodnega

leta. Višji kot v letu prej bo tudi strošek dela. V primerjavi z letom 2019 bodo tako skupni stroški priraje prašičjega mesa v letu 2020 pri rejcih, ki krmo pretežno kupujejo in tistih, ki jo pridelajo sami, višji za okoli 5 %.

Slika 26: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev – kupljena krma (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS

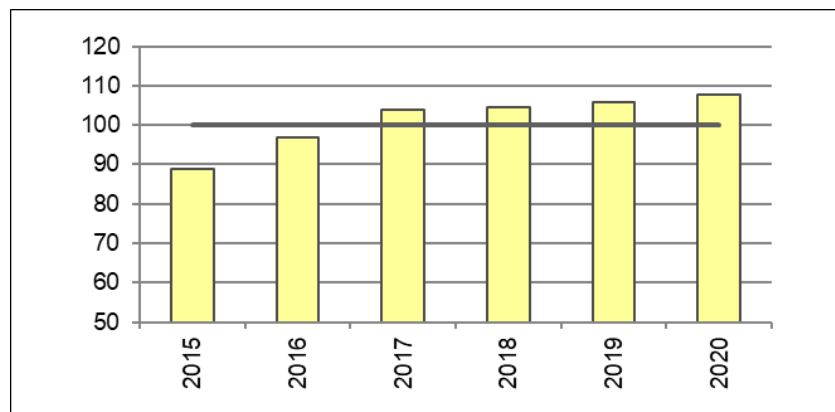
Kljub visokemu nivoju cen v začetku leta 2020 bo vrednost priraje v povprečju leta 2020 za okoli odstotek nižja kot leto prej, k čemur je prispeval občuten padec cen v sredini leta, dodatno znižanje pa se pričakuje tudi ob koncu leta. Zaradi tega bo stanje v prašičereji slabše kot leta 2019, a še vedno nad povprečjem obdobja 2015–2019.

9.10 Perutninsko meso

Začasni podatki o zakolu perutnine v klavnicah za leto 2020 kažejo, da bo po prvih ocenah zaklano večje število perutnine kot v letu 2019, prav tako pa bo v slovenskih klavnicah pridobljenega tudi več perutninskega mesa, za okoli 5 %.

Večja kot v letu 2019 bosta tudi uvoz in izvoz števila živih živali. Tako bo po prvih ocenah prirast perutnine v letu 2020 ponovno večji (za okoli 2 %) kot v letu prej in največji do zdaj.

Slika 27: Spremembe prirasta perutnine v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2020)

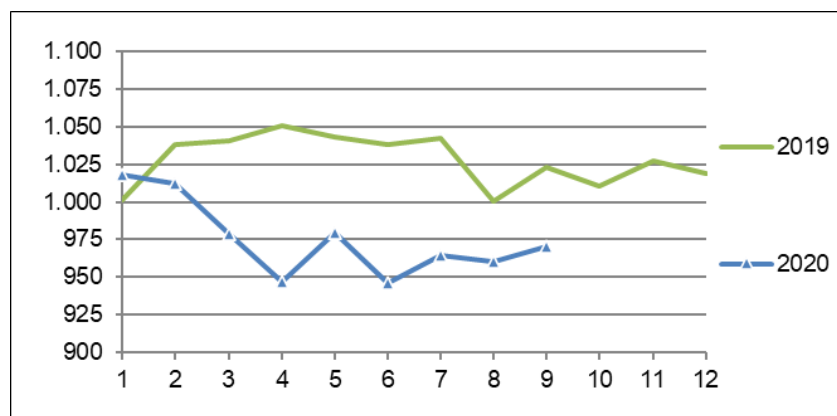
Prirreja mesa perutnine je vseskozi močno vpeta v mednarodni trg. Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga v strukturi stroškov predstavlja krma, se odkupne (in tržne) cene perutnine oblikujejo pod močnim vplivom cen surovin za krmo.

Začasni podatki dveh podatkovnih baz (ARSKTRP-TIS in SURS) za posamezne mesece kažejo različno intenzivnost in smer spreminjanja odkupnih cen pitovnih piščancev.

Podatki ARSKTRP-TIS kažejo intenziven porast cene v zadnjih dveh mesecih leta 2019, kateremu je sledil padec cen v mesecih januar in februar 2020. Marca 2020 so se cene pitovnih piščancev zvišale, kar je po vsej verjetnosti odgovor na skokovit porast cen sojinih tropin. Z aprilom 2020 naprej so se cene nekoliko zniževale in prek poletnih mesecev do oktobra rahlo nihale. V poletnih mesecih se cene pitovnih piščancev običajno znižajo, kar sovпада z žetvijo pšenice in zaključkom letine soje na južni polobli. V poletnih mesecih leta 2020 je vpliv nizkih cen sojinih tropin zavirala višja cena pšenice, kot posledica majhnega deleža tj. krmne pšenice. Z oktobrom so cene pitovnih piščancev ponovno v porastu, kar sovпада z zvišanjem cen koruznega zrnja in ponovno skokovitega porasta cen sojinih tropin.

Podatki gibanja cen v letu 2020 po SURS pa kažejo na intenzivno zniževanje cen vse do maja, ko se je zgodil nepojasnen skok in ponoven padec v mesecu juniju. Po dostopnih podatkih SURS so cene preko poletnih mesecev nihale.

Slika 28: Odkupne cene pitanih piščancev (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020

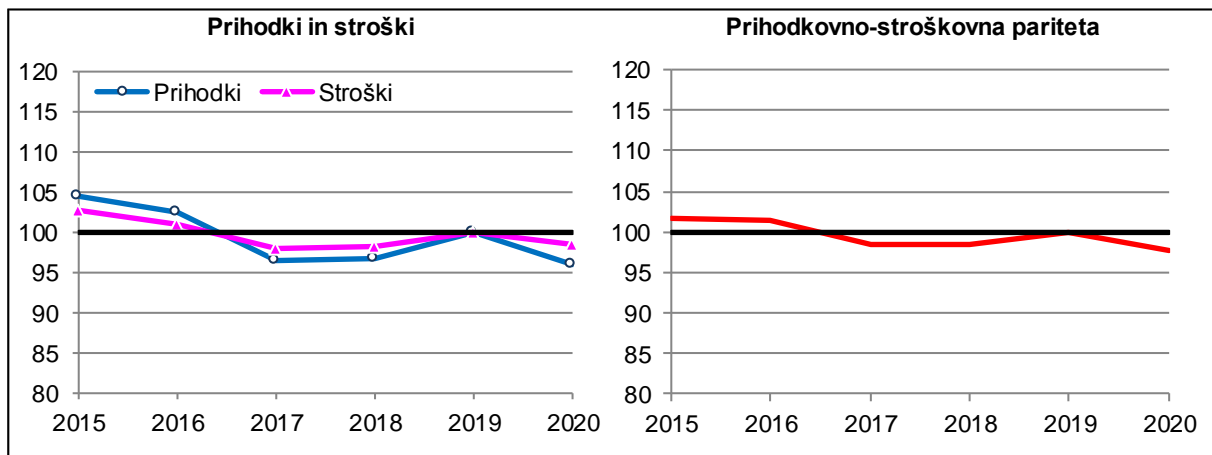
Vir: SURS

Kljub različnim podatkom (ARSKTRP-TIS in SURS) o cenah piščancev ocenjujemo, da bo povprečna cena pitovnih piščancev v letu 2020 le malenkostno nižja kot leta 2019.

Prve ocene po modelnih kalkulacijah kažejo, da bodo skupni stroški prirreja mesa piščancev v letu 2020 nižji kot leta 2019 (-2 %). Nižji kot leto prej bo strošek enodnevnih piščancev, medtem ko bo strošek krme, ki v prirreji piščančjega mesa predstavlja največji delež, ostal na ravni predhodnega leta. Višji kot leto prej pa bo v letu 2020 strošek dela.

Vrednost prirreja bo zaradi znižanja odkupne cene za pitovne piščance manjša za okoli 4 %, kar kljub nižjim stroškom reje pomeni poslabšanje prihodkovno-stroškovne paritete. Ta bo v letu 2020 najslabša v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019).

Slika 29: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS

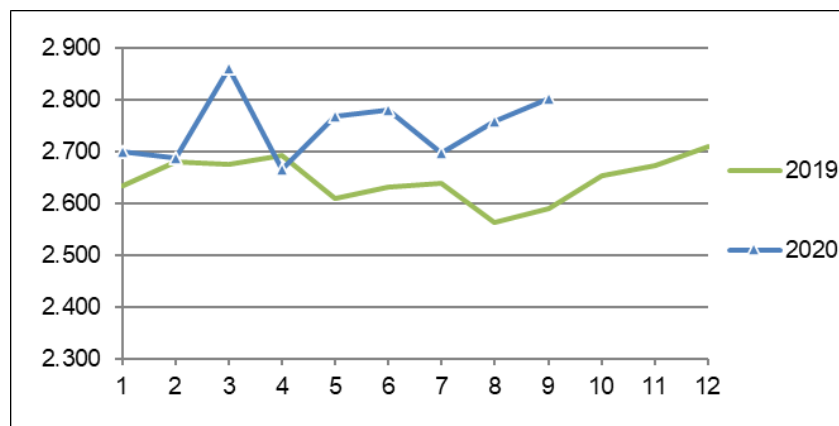
9.11 Meso drobnice

O reji drobnice med letom ni nobenih podatkov, ki bi omogočali dovolj zanesljivo oceno obsega prireje. Podatki o odkupu in zakolu v klavnicah, ki so edini na voljo, za drobnico niso reprezentativni, saj je večina domače prireje mesa pridobljena z zakolom na gospodarstvih (preko 90 % skupnega letnega zakola), o katerem pa med letom ni podatkov.

Na podlagi zbranih informacij ocenjujemo, da bo konec leta 2020 stalež drobnice ponovno nekoliko manjši, ponovno pa bo prišlo tudi do zmanjšanja prirasta. Ta bo v primerjavi z letom prej manjši za približno 2 %.

Čeprav se glavšina jagnjet in kozličev proda neposredno pri rejcih v pozno spomladanskih in poletnih mesecih in mimo organiziranega odkupa, so nekateri rejci drobnice imeli že v marcu in aprilu težave s prodajo živali in izdelkov. Zaradi preprečevanja širjenja bolezni COVID-19 je prišlo do omejitev izvoza živali ravno pred veliko nočjo. Zaradi omejitev je nekoliko zastala tudi prodaja na tržnicah, kjer številni rejci drobnice neposredno prodajajo svoje izdelke.

Slika 30: Odkupne cene jagnjet (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2019 in 2020

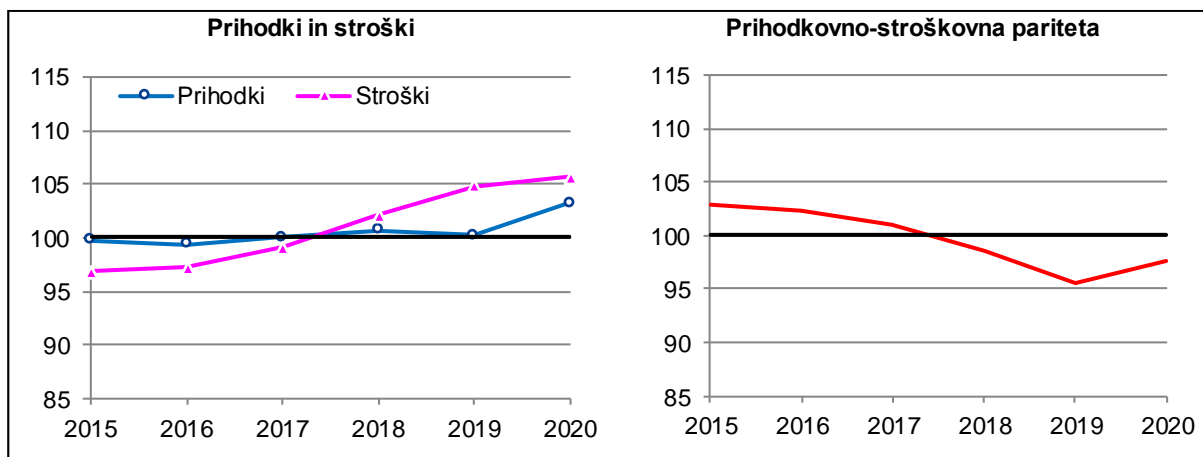

Vir: SURS

Po prvih ocenah bodo ekonomske razmere za rejo drobnice v letu 2020 nekoliko boljše kot leto pred tem. Razlog je v hitrejšem zvišanju prodajne cene jagnjet (višje od predhodnega leta) od porasta stroškov reje, ki so primerljivi z letom 2019.

Med stroški reje drobnice bodo, glede na leto prej, višji strošek dela in kapitala. Višji bo tudi strošek plemenskih živali, s tem pa tudi strošek zavarovanja živali. Nižji kot v letu 2019 pa bo strošek krme.

Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri priraji jagnjet (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

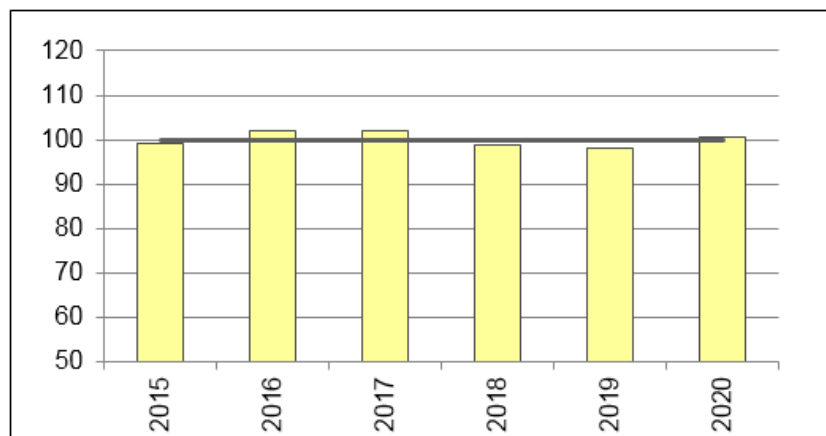
Vir: KIS

Vrednost proizvodnje vzreje jagnjet bo v letu 2020 za 2 % višja od ravni predhodnega leta, kar ob skoraj nespremenjenih stroških pomeni izboljšanje prihodkovno-stroškovnega razmerja. Prihodkovno-stroškovno razmerje bo sicer ugodnejše od leta 2019, vendar bo to razmerje še vedno slabše od povprečja zadnjega petletnega obdobja, kar pomeni nadaljevanje trenda manj ugodnih ekonomskih razmer za rejo drobnice.

9.12 Mleko

Po umiritvi rasti proizvodnje kravjega mleka v letu 2017 in dveh zaporednih zmanjšanih priraje mleka v letih 2018 in 2019 razpoložljivi podatki o odkupu mleka za leto 2020 (ta predstavlja skoraj 90 % celotne priraje) kažejo, da je bilo v prvih devetih mesecih odkupljeno več mleka kot v enakem obdobju leta 2019. Po trenutno dostopnih podatkih bo konec leta 2020 število krav molznic podobno kot leto prej.

Slika 32: Spremembe proizvodnje mleka v obdobju 2015–2019 in ocena za leto 2020 (povprečje 2015–2019 = 100)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2020)

Na podlagi razpoložljivih podatkov se ocenjuje, da bo proizvodnja kravjega mleka v primerjavi z letom 2019 za okoli 3 % večja, količina namolzenega mleka pa bo tako v letu 2020 okoli 620 milijonov litrov.

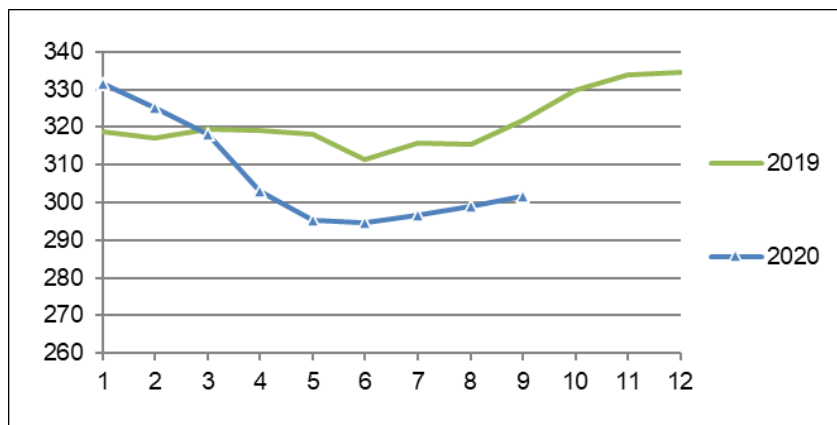
Znotraj organiziranega odkupa mleka se je v letu 2020 delež odkupa slovenskih mlekarn ponovno povečal. V primerjavi z letom 2019 bo večji za približno 2 %. Tako bo v letu 2020 delež odkupljenega surovega mleka za izvoz manjši in bo znašal približno 27 %. K povečanju odkupa mleka domačih mlekarn so, predvsem v spomladanskih mesecih, pripomogle razmere zaradi epidemije COVID-19. Tuje mlekarnice so namreč takrat odkupile manj kot četrtnino slovenskega mleka, po umiritvi razmer pa se je delež ponovno povečal in v jesenskih mesecih znašal blizu tretjine.

Začasni podatki zunanje trgovine kažejo, da je bilo v prvem polletju leta 2020 uvoženo za 16 % več mleka kot v enakem obdobju leta 2019. Povečan uvoz se je zgodil predvsem v prvi četrtini leta, saj se je uvoz v drugi četrtini zmanjšal skoraj za petino. Več kot polovica (okoli 55 %) uvoženega mleka sta bila mleko in smetana, v izvornem pakiranju z neto vsebino do vključno dveh litrov. Delež tega je bil največji v marcu, ko so se, predvsem zaradi odpovedi sprejema mleka tujih mlekarn, pojavile težave z odkupom mleka. Te so se nadaljevale tudi v aprilu. Tako so domače mlekarnice odkupile mleko slovenskih dobaviteljev, a so kljub temu vseskozi ohranjale nivo uvoza surovega mleka vse mesece prvega polletja, torej tudi v marcu in aprilu.

Večji kot v prvem polletju leta 2019 je bil v letu 2020 tudi izvoz mleka (+6 %), pri čemer se je rast intenzivnosti izvoza prvega četrtletja četrtletju v drugem zmanjšala.

V primerjavi z enakim obdobjem leta 2019 sta bila v prvem polletju 2020 za dober odstotek večja tudi uvoz in izvoz mlečnih izdelkov, pri čemer je v obeh primerih intenzivnost uvoza in izvoza v drugi četrtini leta večja kot v prvi. Zanimivo pri tem je, da je bil trend povprečja cen uvoženih izdelkov kljub nihanjem v rahlem upadu, medtem ko so se cene izvoženih izdelkov vse mesece zviševale. Delno je razlog v spremenjeni strukturi izvoženih izdelkov, kar kaže tudi večja proizvodnja (predelava) mleka v izdelke z daljšim rokom trajanja in posledično višjo ceno. Primerjava obdobja marec–junij 2020 z enakim obdobjem leta 2019 kaže na povečanje proizvodnje masla, smetane in fermentiranih izdelkov, kljub zaupnosti podatkov pa lahko enako predvidevamo za proizvodnjo mleka v prahu.

Slika 33: Odkupne cene mleka po mesecih (EUR/t); 2019 in 2020

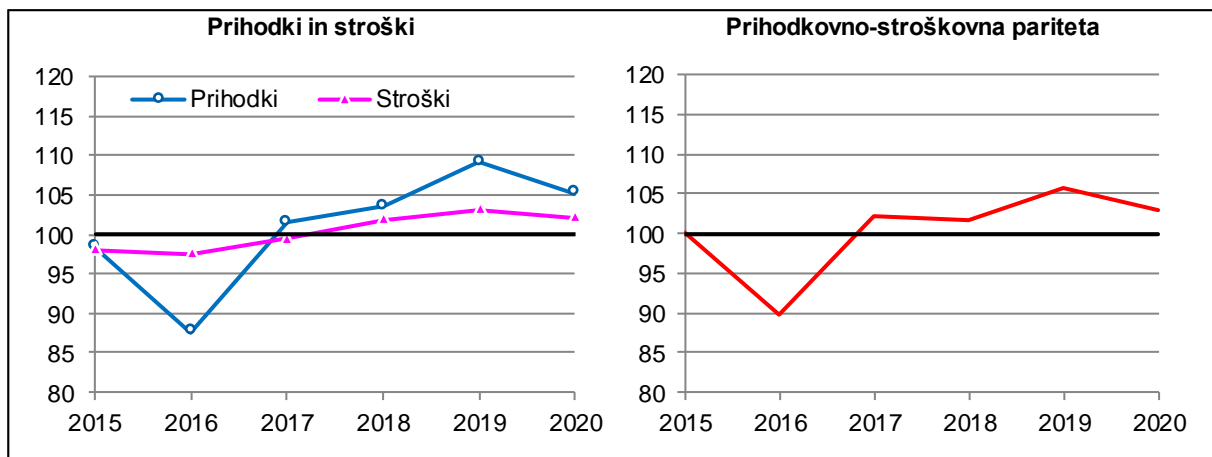

Vir: SURS

Trend rasti odkupne cene mleka v drugi polovici leta 2019 se je konec leta ustavil. Odkupna cena se je začela z januarjem 2020 zniževati, znižanje za prvo četrtletje leta pa so odkupovalci napovedali že ob koncu preteklega leta. Dodaten pritisk na cene se je zgodil v

aprilu in maju, ko so mlekarne nenadno večji pritisk odkupa, zmanjšanje prodaje in večanjem skladiščenja kompenzirale z znižanjem odkupnih cen. Z normaliziranjem razmer v juniju so nato začele odkupne cene počasi rasti. Trend rasti, sicer počasen, se je nadaljeval tudi v jesenskih mesecih (predvsem zaradi vpliva izboljšanja kakovosti mleka), po pričakovanju pa naj bi se nadaljeval vse do konca leta 2020. Kljub temu bo povprečna letna cena mleka v odkupu za dobre 4 % nižja od povprečja cen leta 2019.

Slika 34: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji mleka (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS

Opazno nižja raven odkupne cene mleka v letu 2020 in zmanjšanje vrednosti stranskih proizvodov (vrednost izločene krave, telet in gnoja) iz predhodnega leta bosta pripomogla k poslabšanju stanja v prireji mleka. Skupna vrednost proizvodnje bo v primerjavi z letom 2019 manjša za okoli 4 %, medtem ko bodo skupni stroški prireje mleka nižji le za okoli odstotek. Med stroški prireje se je najbolj zmanjšal strošek plemenskih telic (za okoli 5 %), manjši pa bo, kljub porastu cen surovin in krmnih mešanic ob koncu leta, tudi strošek krme. Višji kot v letu prej bosta v letu 2020 strošek dela in strošek najetih storitev.

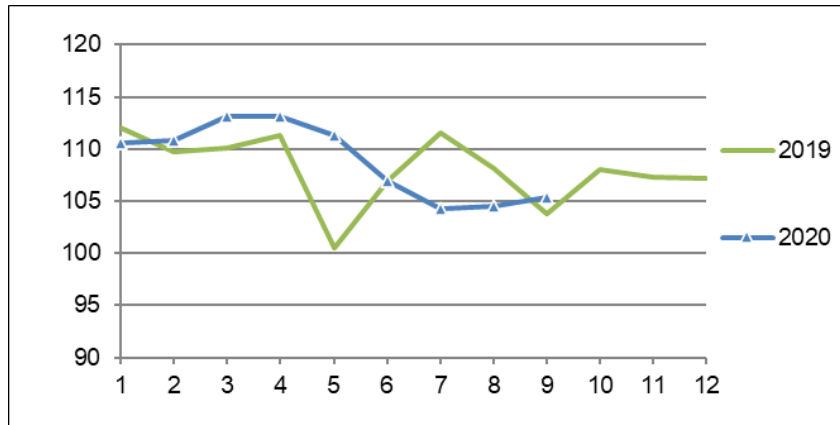
V letu 2020 bo stroškovno-prihodkovna pariteta pri prireji mleka kljub poslabšanju še vedno nadpovprečna in bo za okoli 3 % nad ravnijo obdobja let 2015–2019.

9.13 Jajca

Za trg jajc so med letom na voljo le podatki o odkupu jajc (konzumnih in valilnih), katerih zajem je majhen (praviloma pod 50 %). Na podlagi informacij s terena ocenjujemo, da bo ob koncu leta število nesnic podobno kot v enakem obdobju leta prej. Po začasnih ocenah se bo v letu 2020 skupna prireja jajc nekoliko povečala in bo v primerjavi s predhodnim letom večja za okoli odstotek.

Ekonomske razmere pri proizvodnji jajc bodo v letu 2020 podobne kot v letu 2019, saj so se stroški prireje in odkupne cene zvišale v podobni meri. Odkupne cene konzumnih jajc so bile v prvih mesecih leta 2020 v rahlem porastu, čemur je sledilo opazno znižanje cen v maju in juniju. Trend zniževanja cene jajc se je nadaljeval vse do septembra, ko se je le-ta obrnil navzgor. Pričakuje se, da bodo cene v letu 2020 nekoliko višje od povprečja cen leta 2019 (višje za okoli odstotek).

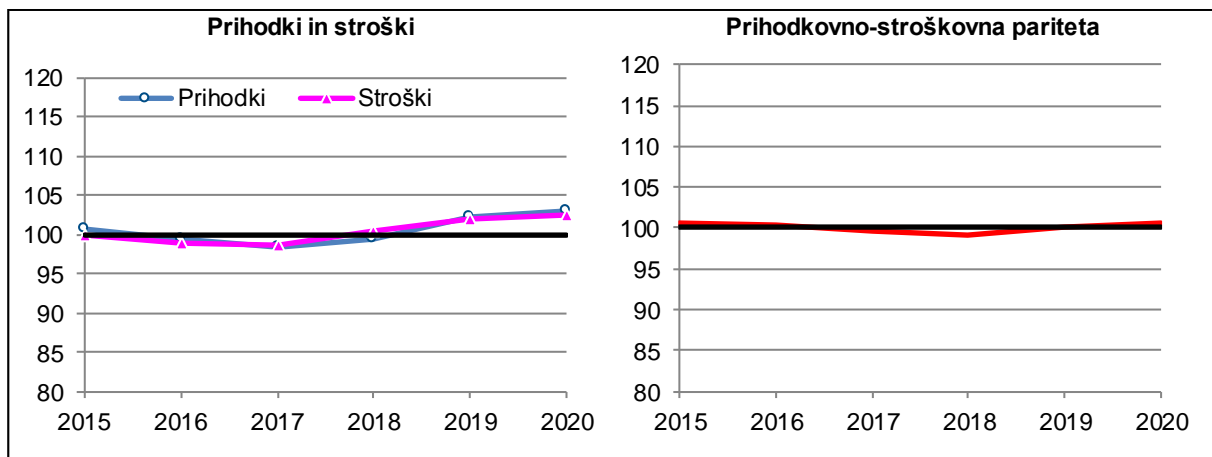
Slika 35: Odkupne cene jajc po mesecih (EUR/000 kosov); 2019 in 2020

Vir: SURS

Rezultati modelnih kalkulacij kažejo, da bodo skupni stroški reje nesnic v letu 2020 za malenkost višji kot leto pred tem. Cene jarkic bodo v primerjavi z letom 2019 v povprečju nižje za dober odstotek. Stroški krme se v letu 2020 niso bistveno spremenili in ostajajo na ravni predhodnega leta. Zvišali pa so se v letu 2020 stroški dela in kapitala. Zaradi podobnega porasta povprečne odkupne cene jajc in stroškov priraje bo prihodkovno-stroškovno razmerje v letu 2020 podobno kot v letu 2019 in ostaja na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Slika 36: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks povprečja 2015–2019 = 100; 2020: predhodna ocena)

Vir: KIS

10 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 25. 11. 2020)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije), 2020:

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1-24; 8-mestna) (mesečni podatki),

Prve objave s področja Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo.

- Površine poljščin, Slovenija, 2020 - začasni podatki. Prva objava, 12. 10 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9150> (13. 10. 2020)

- Pridelek zgodnjih posevkov in zgodnjega sadja ter pričakovani pridelek pomembnejših poznih posevkov, Slovenija, 2020- začasni podatki. Prva objava, 25. 9. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9097> (4. 11. 2020)

- Pričakovani pridelki poznih posevkov, sadja in grozdja, Slovenija, 2020 - začasni podatki. Prva objava, 28. 10. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9167> (4. 11. 2020)

- Indeksi cen in odkup kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, september 2020 - začasni podatki. Prva objava, 13. 11. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9213> (13. 11. 2020)

- Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, september 2020 - začasni podatki. Prva objava, 13. 11. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9199> (13. 11. 2020)

SI-STAT podatkovni portal.

- Različne objave s področja Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo ter drugih področij

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>

Eurostat, 2020:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, ekonomski računi za kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

European Commission (Evropska komisija), 2020:

Market overviews. Animal products, Plant product and Fruit and vegetables. 2020.

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-overview-sector#documents> (20. 11. 2020)

Agri-food markets. Prices. Monthly Market Prices. Last update 20. 11. 2020.

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardPrice/DashboardMarketPrices.html> (20. 11. 2020)

Cereals market situation. Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, 29 October 2020. EU Crops Market Observatory – Cereals. EU Market Observatories.

<https://circabc.europa.eu/sd/a/98826879-f6a2-4931-b2fc-4780ee466338/cereals-market-situation.pdf> (24. 11. 2020)

Oilseeds and Protein Crops market situation. Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, 29 October 2020. EU Crops Market Observatory - Oilseeds and protein crops. EU Market Observatories.

<https://circabc.europa.eu/sd/a/215a681a-5f50-4a4b-a953-e8fc6336819c/oilseeds-market%20situation.pdf> (24. 11. 2020)

Short-term outlook for EU agricultural markets in 2020. (Autumn 2020). 2020. European Commission.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-autumn-2020_en.pdf (13. 11. 2020)

DG AGRI. 2020. Cereals, Oilseed. Last update: 29 October 2020

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/production/production-sector/plant-products_en (24. 11. 2020)

Drugi podatki, 2020:

- ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.
- *Tržno informacijski sistem (Tržna poročila).*
<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>
- *Pšenica, odkup v času žetve 2020.*
<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/SKT/TIS/Tedenska-porocila/2020/38-teden/PSENICA-Odkup-v-casu-zetve-2020.doc> (18. 10. 2020)
- *Novice.*
<https://www.gov.si/novice/?date=&org%5B%5D=48> (2. 11. 2020)
- *Storitve (Ukrepi).*
<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/o-agenciji-republike-slovenije-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/sektor-za-razvoj-podezelja/> (2. 11. 2020)
- Modelne kalkulacije KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.
https://www.kis.si/Standardni_nabor_1 (25. 11. 2020)

2) Drugi viri

- ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2019. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
<http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2019.htm>
(9. 11. 2020)
- ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2020. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
<http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2020.htm>
(9. 11. 2020)
- North-Western European Potato Growers Foundation. NEPG Press release October 2020. 2020.
NEPG new harvest estimation: just under 27 million tons
<http://nepg.info/wp/wp-content/uploads/2020/10/NEPG-Press-release-Potato-should-decrease-by-a-minimum-of-15-October-2020.pdf> (17. 11. 2020).
- IGC. Grain Market Report, Highlights (GMR 515 – 29 October 2020). 2020. London, UK.
<https://www.igc.int/en/default.aspx>
(17. 11. 2020)
- MKGP. Program razvoja podeželja.
<https://www.program-podezelja.si/sl/>
- Podatki o izvajanju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 do 31. 8. 2020.
Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: delovno gradivo.
- UMAR. 2020. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2020. Ljubljana, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (september 2020).
https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/jesen/2020/JNGG_2020.pdf
(05. 11. 2020)

 Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si